

2021

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MATEMATIKO, NARAVOSLOVJE IN
INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

MAGISTRSKO DELO

MAGISTRSKO DELO

DRUŽINSKI ODNOSI, SOCIALNA OPORA IN
ZADOVOLJSTVO V PARTNERSKEM ODNOSU PO
ROJSTVU OTROKA

HANA ČUČEK

HANA ČUČEK

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MATEMATIKO, NARAVOSLOVJE IN
INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Magistrsko delo

**Družinski odnosi, socialna opora in zadovoljstvo v partnerskem
odnosu po rojstvu otroka**

(Family relationships, social support and relationship satisfaction after the birth
of a child)

Ime in priimek: Hana Čuček

Študijski program: Psihologija, 2. stopnja

Mentor: doc. dr. Kristijan Musek Lešnik

Somentor: asist. dr. Vesna Jug

Koper, november 2021

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Hana ČUČEK

Naslov magistrskega dela: Družinski odnosi, socialna opora in zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka

Kraj: Koper

Leto: 2021

Število listov: 56 Število tabel: 8 Število referenc: 156

Mentor: doc. dr. Kristijan Musek Lešnik

Somentor: asist. dr. Vesna Jug

UDK: 364.624.2:618.4(043.2)

Ključne besede: socialna opora, sostarševstvo, odnos otrok – starš, zadovoljstvo v partnerskem odnosu

Izvleček:

Pretekle študije kažejo, da so za razumevanje zadovoljstva v partnerskem odnosu pomembni različni dejavniki, vključno s socialno oporo, delitvijo dela med partnerjema, komunikacijo med partnerjema, intimnostjo v partnerskem odnosu, odnosom med staršema – »sostarševstvom« ter odnosom med staršem in otrokom. Skupek teh spremenljivk nam omogoča boljši vpogled v kolikšni meri so partnerji zadovoljni v svojem partnerskem odnosu. Namen magistrskega dela je bil pridobiti vpogled v odnos med staršema – sostarševstvo, odnos med staršem in otrokom, socialno oporo ter zadovoljstvo v partnerskem odnosu. Za namene raziskave je avtorica uporabila slovenske različice štirih lestvic, ki so jih udeleženci reševali preko spletne ankete. V raziskavi je sodelovalo 197 posameznikov, od tega je bilo 145 udeležencev ženskega in 52 moškega spola. Vključeni udeleženci so bili stari med 25 in 53 let in imeli od 1 do 4 otroke. Rezultati so pokazali, da se tako socialna opora kot kakovost sostarševstva ter odnos med staršem in otrokom pozitivno povezujejo z zadovoljstvom v partnerskem odnosu. Pri ugotavljanju povezanosti kakovosti sostarševstva ter odnosa med staršem in otrokom pa so rezultati pokazali, da se višja kakovost sostarševstva pozitivno povezuje z boljšim odnosom med staršem in otrokom. Ugotovitve raziskave ponujajo bolj natančen vpogled v področje zadovoljstva v partnerskem odnosu po rojstvu otroka. Poznavanje in razumevanje raziskovanega področja in spremenljivk, ki so povezane z zadovoljstvom v partnerskem odnosu po rojstvu otroka, je pomembno za ohranjanje medsebojne povezanosti med partnerjema. Dodano vrednost lahko prihodnje študije doprinesejo z raziskovanjem, kako različne neodvisne spremenljivke vplivajo na zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka z uporabo prospektivne longitudinalne metodologije.

Key document information

Name and SURNAME: Hana ČUČEK

Title of the thesis: Family relationships, social support and relationship satisfaction after the birth of a child

Place: Koper

Year: 2021

Number of pages: 56 Number of tables: 8 Number of references: 156

Mentor: Assist. Prof. Kristijan Musek Lešnik, PhD

Co-Mentor: Assist. Vesna Jug, PhD

UDC: 364.624.2:618.4(043.2)

Keywords: social support, coparenting, child-parent relationship, relationship satisfaction

Abstract:

Past studies show that various factors are important for understanding relationship satisfaction, including social support, division of labor among partners, communication among partners, intimacy in the relationship, relationship among parents – coparenting and the parent-child relationship. The combination of these variables gives us a better insight into the extent to which partners are satisfied in their relationship. The purpose of the master's thesis is to gain insight into the relationship among parents – coparenting, the relationship among parent and child, social support and relationship satisfaction. For research purposes, the author has used the Slovenian versions of the four scales, which the participants have filled through an online survey. The study involved 197 participants, 145 of whom were female and 52 male. The included participants were 25 to 53 years old and had between 1 and 4 children. The results show that all, social support, the relationship among parents – coparenting and parent-child relationship are positively associated with the satisfaction in the relationship. In determining the connection between the relationship among parents – coparenting and the parent-child relationship, the results showed that a higher quality of coparenting is positively associated with a better parent-child relationship. The findings of the research offer a more detailed insight into the field of relationship satisfaction after the birth of a child. The knowledge and understanding of the research area and variables related to satisfaction in a relationship after the birth of a child is important for maintaining the interconnectedness among partners. Future studies can add additional value by exploring how different independent variables affect postpartum satisfaction in a relationship among partners using a prospective longitudinal methodology.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
1.1	OBDOBJE ZGODNJE ODRASLOSTI IN RAZVOJNE NALOGE V TEM OBDOBJU.....	1
1.2	PARTNERSKI ODNOS	3
1.2.1	Zadovoljstvo v partnerskem odnosu.....	3
1.3	PREHOD V OBDOBJE STARŠEVSTVA	4
1.3.1	Opora staršem.....	6
1.3.2	Spremembe na področju razdelitve dela.....	8
1.3.3	Komunikacija med partnerjema	9
1.3.4	Intimnost v partnerskem odnosu	11
1.3.5	Odnos med staršema.....	12
1.3.5.1	Spremembe na področju starševske identitete.....	12
1.3.5.2	Sostarševstvo	13
1.3.6	Odnos starš – otrok	14
1.4	NAMEN DELA IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	16
2	METODA	18
2.1	VZOREC	18
2.2	PRIPOMOČKI	18
2.3	POSTOPEK.....	20
3	REZULTATI.....	21
4	RAZPRAVA.....	27
5	SKLEPI.....	32
6	VIRI.....	33

KAZALO PREGLEDNIC

Tabela 1 <i>Razvojne naloge partnerstva v zgodnji odraslosti</i>	2
Tabela 2 <i>Vzorec glede na status</i>	18
Tabela 3 <i>Vzorec glede na število otrok</i>	18
Tabela 4 <i>Opisna statistika</i>	21
Tabela 5 <i>Test normalnosti merjenih spremenljivk za uporabljene pripomočke in zanesljivost le-teh</i>	22
Tabela 6 <i>Razlike med spoloma pri posameznih lestvicah in podlestvicah</i>	23
Tabela 7 <i>Korelacije med indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu in lestvico odnosa med staršema – lestvico sostarševstva, lestvico odnosa med otrokom in staršem ter večdimenzionalno lestvico zaznane socialne opore</i>	24
Tabela 8 <i>Korelacije med lestvico odnosa med staršema – lestvico sostarševstva in lestvico odnosa med staršem in otrokom</i>	25

ZAHVALA

Zahvaljujem se:

Vsem sodelujočim v raziskavi, saj so omogočili zaključek pomembnega koraka v mojem življenju.

Mentorju doc. dr. Kristijanu Musek Lešniku in somentorici asist. dr. Vesni Jug za strokovno usmeritev, pomoč in konstruktivno kritiko, ki sta jo vložila v nastanek tega magistrskega dela. Zahvaljujem se vama tudi za lep odnos, sodelovanje z vama mi je bilo v veliko veselje, tako v času študija kot pri zaključevanju le-tega.

Družini, ki mi vedno stoji ob strani in verjame vame. Dodatna zahvala gre moji **mami**, ki mi nudi še posebno podporo in me brezpogojno spodbuja pri premagovanju življenjskih izzivov.

Prijateljem, ki so mi pomagali s svojimi strokovnimi nasveti in niso podvomili vame. Med njimi bi izpostavila Nejko Progar, Špelo Miroševič ter Marka Posavčeviča.

Iz srca hvala!

1 UVOD

V zadnjih dveh desetletjih se spremembe odraščanja in življenjskih potekov ponovno pomikajo v ospredje družbene pozornosti. Vstop v obdobje odraslosti je za današnjo generacijo drugačen, obdobje izobraževanja in ekonomske odvisnosti se podaljšuje, vstop v zaposlitveno obdobje ter obdobje starševstva pa se pomika v pozna dvajseta ali trideseta leta življenja (Côté, 2000, citirano v: Ule 2008).

Temeljna sestavina sodobnega življenja je vse večja izbirnost življenjskih poti. Sodobna družba se spopada s kompleksno različnostjo izbir in obenem ponuja ljudem le malo pomoči pri izbiranju (Ule, 2008). Dejavnosti niso več strogo vezane na posamezna življenjska obdobja. To je povzročilo nadaljnjo spremembo, da tudi prehodi iz posameznih obdobj v naslednja niso več družbeno določeni. Večja izbirnost življenja postavlja pod vprašaj tudi izbiro življenjskih oblik. Tako tudi zaposlitev, delovno mesto, partnerski odnos, starševstvo ali družina niso več življenjske samoumevnosti, ampak stvar presoje posameznika; kdaj, zakaj, ali sploh. Ni vse, kar se kaže kot izbira drugačnosti, tudi dejanska odločitev zanjo in še manj zaželena izbira (Ule, 2008).

Predstave o odraslem človeku za posameznika vključujejo različne komponente, kot so: racionalnost, discipliniranost, relativna neodvisnost na različnih področjih delovanja, osebna in socialna odgovornost, sprejemanje družbenih norm, vrednot ter socialnih vlog (Oerter, 1991, citirano v: Marjanovič Umek, 2009; Rice, 1998, citirano v: Marjanovič Umek, 2009; Zupančič idr., 1994, citirano v: Marjanovič Umek, 2009). Da bi posameznik lahko deloval v skladu s temi predstavami, je usmerjen k obvladovanju določenih razvojnih nalog, ki so odvisne od njegove starosti, generacije ter družbe, ki ji pripada. Tako kot se med seboj razlikujejo različne družbe, se glede na razvojne naloge, ki naj bi jih posamezniki obvladovali v določenem razvojnem obdobju, razlikujejo tudi generacije posameznikov. Med približno razdelitev nalog v zgodnji odraslosti, ki je razmeroma primerna v tehnološko razvitih družbah, spadajo: samostojnost, integracija socialnih vlog, čustvena stabilnost, ustalitev v poklicu, intimnost, prilagajanje na partnerstvo/zakonsko skupnost, ureditev bivanja, prilagajanje na starševstvo, razvoj pripadnosti družbenim skupinam ter razvoj državljske odgovornosti (Klohmen idr., 1996, citirano v: Marjanovič Umek, 2009). Zvišuje se tako pričakovana normativna starost za partnersko/zakonsko življenje kot tudi starost za prehod v obdobje starševstva (Ule, 2002).

1.1 OBDOBJE ZGODNJE ODRASLOSTI IN RAZVOJNE NALOGE V TEM OBDOBJU

Mladi odrasli se ponavadi na podlagi razmerja s svojim stalnim partnerjem odločijo za poroko ali skupno življenje v izvenzakonski skupnosti. Sprememba v načinu življenja, ki jo prinaša prehod iz individualnega v skupno gospodinjstvo, pa od posameznika zahteva

določeno mero prilagajanja (Marjanovič Umek, 2009). Ko se mladi odrasli znajdejo v vlogi staršev, se morajo spoprijeti tudi s prilagajanjem na finančnem, socialnem in čustvenem področju. Z rojstvom otroka se družinske vloge in partnerske vloge preoblikujejo. Mladi odrasli v Sloveniji so poročali o spremembah in prilagoditvah na področju časa, ki ga preživijo s partnerjem, prijatelji, in časa, ki so ga pred rojstvom otroka namenili družabnim dejavnostim. Svoje hobije in prostočasne dejavnosti pogosto prilagodijo na način, da se jih lahko udeleži celotna družina (Cecić Erpič, 1998, po Marjanovič Umek, 2009).

Rice (1990, citirano v: Marjanovič Umek, 2009) ter Zieltow in Van Lear (1991, citirano v: Marjanovič Umek, 2009) partnerstvo v obdobju zgodnje odraslosti povezujejo z razvojnimi nalogami, ki so našteje v Tabeli 1.

Tabela 1

Razvojne naloge partnerstva v zgodnji odraslosti (Marjanovič Umek, 2009, str. 699)

Področje prilagajanja	Razvojna naloga
Intimnost	Razvoj intimnega odnosa med partnerjema
Osebnostne navade in življenjski slog	Spoznavanje osebnih navad partnerja (npr. prehranjevanje, osebna higiena, poraba denarja) in njegovih prostočasnih zanimanj
Komunikacija in reševanje konfliktov	Pridobivanje spretnosti pri konstruktivnem reševanju medsebojnih konfliktov
Odločanje	Pridobivanje spretnosti pri skupnem sprejemanju in uresničevanju odločitev
Spolnost	Spoznavanje in zadovoljevanje spolnih potreb partnerja
Materialna vprašanja	Dogovarjanje o skupnem premoženju in delitvi stroškov za gospodinjstvo
Poklicna kariera	Usklajevanje zahtev poklicne kariere in partnerstva oz. družine
Odnosi s sorodniki	Opredelitev odnosov s partnerjevimi starši in sorodniki
Socialni odnosi in prosti čas	Razvoj skupnih in ohranjanje individualnih prijateljskih odnosov ter porabe prostega časa
Otroci	Prilagajanje na nosečnost, rojstvo in skrb za otroka
Gospodinjstvo	Doseganje soglasja med partnerjema glede delitve dela v gospodinjstvu in vzgoje otrok
Vrednotni sistem	Spoznavanje in prilagajanje na partnerjev vrednotni sistem, cilje, pričakovanja in prepričanja

S. Cecić Erpič (1998, citirano v: Marjanovič Umek, 2009) na podlagi rezultatov raziskav o spremembah v partnerskih odnosih sklepa, da se partnerja s trajanjem odnosa vedno bolj prilagajata drug drugemu, izboljša se tudi komunikacija, poveča se strpnost do partnerjevih napak, konflikte rešujeta bolj konstruktivno ter poročata o večji čustveni povezanosti.

1.2 PARTNERSKI ODNOS

Partnerstvo je zveza med dvema osebama, ki nastane, ko partnerja verjameta, da jima njuna združitev prinaša več koristi, kot da bi ostala sama (Carter-Scott, 2000).

Musek (1995) predpostavlja, da je prvi pogoj za oblikovanje partnerskega odnosa privlačnost med dvema posameznikoma. Definira pa ga kot naravno potrebo ter vrednoto, ki se povezuje z ljubeznijo. Poznana je v vseh družbah, kulturah in civilizacijah ter predstavlja osnovo za doseganje skupnega življenja, spolnosti in intimnosti med partnerjema.

Hazan in Shaver (1987) sta romantično ljubezen oz. partnerski odnos definirala kot proces navezanosti, proces čustvene povezanosti z odraslim (romantičnim) partnerjem na enak način, kot je dojenček čustveno povezan s svojim primarnim skrbnikom. Podobno je tudi Gostečnik (2001) definiral partnerski odnos kot preslikavo odnosa, ki ga je imel posameznik s svojimi starši. Lahko rečemo, da je partnerski odnos v svojem bistvu poskus oblikovanja odnosa, ki je bil nekoč ustvarjen med otrokom in staršem.

1.2.1 Zadovoljstvo v partnerskem odnosu

V zadnjem desetletju je vse več pozornosti raziskovalcev s področja partnerskih odnosov usmerjeno v preučevanje zadovoljstva v partnerskih odnosih (Meunier in Baker, 2012). Za opis splošne kakovosti partnerskega odnosa se uporabljajo številni izrazi. Izrazi kot so zadovoljstvo v zakonu, ali širše gledano, v partnerskem odnosu, kakovost, prilagajanje in sreča se pogosto uporabljajo kot sopomenke (Heyman idr., 1994). Naštete izraze je težko razlikovati, ker so v literaturi na splošno slabo opredeljeni (Vaughn in Baier, 1999), definicije, ki obstajajo, pa niso teoretično podprte (Heyman idr., 1994). Pomanjkanje soglasja, kaj vsak od teh izrazov pomeni, je tudi posledica močne medsebojne povezanosti teh konstruktov (Graham idr., 2011). V tem magistrskem delu se bomo posvetili zadovoljstvu v partnerskem odnosu, pod katerim bomo razumeli tudi pojem kakovost partnerskega odnosa.

Zadovoljstvo v partnerskem odnosu se opredeljuje kot drža, ki jo ima posamezen partner do drugega partnerja v njunem partnerskem odnosu (Rijavec Klobučar, 2015). Je subjektivna ocena posameznika o izkušnji partnerskega odnosa (Erbert in Duck, 1997; Rijavec in Klobučar, 2015), ki je razmeroma stabilna, nanjo pa vplivajo posameznikova pričakovanja, potrebe in želje (Rijavec Klobučar, 2015). Sestavljena je iz različnih dimenzij partnerskega odnosa, in sicer komunikacije med partnerjema, čustvene dimenzije (npr. čustvena intimnost), pogostosti in načina reševanja konfliktov, enakopravne razdelitve dela, odnosa s starši ipd. (Rijavec Klobučar, 2015).

Za ugotavljanje vpliva rojstva otroka na zadovoljstvo v partnerskem odnosu so opravili mnogo raziskav (Mortensen idr., 2012; Pollmann-Schult, 2014; Shapiro idr., 2000),

spoznanja in rezultati pa si niso enotni. Kljub temu da starševstvo prinaša veliko pozitivnih sprememb, ga lahko novopečeni starši občutijo kot stresnega (Buultjens idr., 2013; Coyle, 2009). Raziskave (Doss idr., 2009; Lawrence idr., 2008; Mitnick idr., 2009; Ngai in Ngu, 2016) so pokazale, da je zadovoljstvo v partnerskem odnosu po prehodu v obdobje starševstva bistveno nižje kot prej. Nižje zadovoljstvo pa je razloženo s pomočjo različnih dejavnikov, to so spremenjene vloge (od partnerjev do staršev), manj pozitivne interakcije med partnerjema (povečanje stresa v družini ter konfliktov med partnerjema), zahtevnost usklajevanja skrbi za otroka, gospodinjskih opravil ter službe oz. dela (Baxter idr., 2008).

Tudi nekatere druge raziskave (Belsky, 1994; Bodenmann Leadermann idr., 2006; Cox idr., 1999; Cowan in Cowan, 2000; Gottman in Notarius, 2000; Hackel in Ruble, 1992; Twenge idr., 2003) so nakazovale in utemeljevale upad zadovoljstva v partnerskem odnosu po rojstvu otroka. Z uveljavljanjem tega prepričanja pa so spregledali partnerje, ki so ob graditvi nove vloge občutili še večje zadovoljstvo. Zadovoljstvo s partnerskim odnosom po rojstvu otroka naj bi pri tretjini do polovici staršev ostalo stabilno ali se celo nekoliko zvišalo (Cowan in Cowan, 1999; Cox idr., 1999; Feeney idr., 2001; Guttman in Lazar, 2004; Shapiro idr., 2000). Pri partnerjih, kjer naj bi se zadovoljstvo poslabšalo, pa so rezultati pokazali, da je znižanje majhno (Twenge idr., 2003). Hudson idr. (2001) so dodali, da naj bi bilo nezadovoljstvo, ki se pojavi po rojstvu otroka, le začasen pojav, ki bi se v roku nekaj mesecev povrnil na prejšnjo raven. Torej lahko zadovoljstvo v partnerskem odnosu upade, naraste ali ostane enako. Ne glede na to ali partnerja doživljata zadovoljstvo v partnerskem odnosu kot stabilno ali ne, zagotovo drži, da je rojstvo otroka in prehod v obdobje starševstva občutljivo obdobje v njunem življenju (McKellar idr., 2009).

Harwood idr. (2007) opominjajo, da so spremembe v zadovoljstvu s partnerskim odnosom po rojstvu otroka odraz zadovoljstva pred rojstvom otroka – od partnerskega odnosa pred rojstvom je odvisno, kako se bo razvil odnos po rojstvu. V primeru, ko sta partnerja v večji meri zadovoljna z odnosom, je partnerstvo trdno in stabilno ter kaže na vzpostavljeno varnost in doseženo stopnjo intimnosti, je manjša verjetnost, da se pojavi kriza. V tem primeru bosta partnerja nastajanje nove družine doživela kot prijetno. Zadovoljstvo s partnerskim odnosom pred rojstvom otroka ni tesno povezano le z zadovoljstvom s partnerskim odnosom po rojstvu otroka, ampak vpliva na delovanje celotne družine, na podsisteme v družini ter tudi na vzgojo in razvoj otroka (Bouchard, 2014; Heinrich idr., 2010).

1.3 PREHOD V OBDOBJE STARŠEVSTVA

Prehod v obdobje starševstva je ena najbolj radikalnih sprememb, s katerimi se sooči večina oseb (Cowan in Cowan, 2000). Opredeljen je kot dogodek, ki vodi do določenih sprememb v življenju, na primer v zvezi z identiteto ali odnosi. Take vrste dogodek je lahko nenaden, bolj pogosto pa gre za dlje časa trajajoč proces, kot na primer prihod otroka (Geary in Schumacher, 2012), ki vključuje fiziološke, psihološke ter tudi socialne prilagoditve obeh staršev (Klobučar, 2016).

S prihodom prvega otroka se v novonastali družini vzpostavi drugačna atmosfera, ki jo spremljajo nove vsebine, naloge ter odgovornosti, s katerimi se srečujeta partnerja. Partnerja, ki se v obdobju nastajanja družine srečujeta s številnimi spremembami (Belsky in Kelly, 1994; Cowan in Cowan, 2000; Gottman idr., 2004; Heinicke, 2002), lahko le-te doživljata kot pozitivne ali negativne. Te spremembe jima prinašajo nove priložnosti za vzajemni razvoj (Rijavec Klobučar, 2015). Večina sprememb se zgodi na področju zadovoljstva s partnerskim odnosom, delitve gospodinjskih opravil, skrbi za otroka in v socialni mreži partnerjev. Do sprememb pride tudi v navadah, vrednotah, konfliktih, ravno tako pa se transformira tudi njuna identiteta (Baxter idr., 2008; Belsky in Kelly, 1994; Cowan in Cowan, 2000; Gottman in Notarius, 2000; Gottman idr., 2004; Halford idr., 2010; Heinicke, 2002).

V Sloveniji vsako leto nekaj manj kot dvajset tisoč parov prehaja v obdobje starševstva (Žnidaršič, 2019), ki ga opisujejo kot polnega velikih upov in sanj. V obdobju prehoda v starševstvo pa se lahko pojavi tudi občutek zbeganosti in stres, h kateremu pomembno prispevajo vedno večji pritiski družbe (Belsky in Kelly, 1994). Par lahko ob prilagajanju novim vlogam v življenju, kot so starševstvo, izpolnjevanju intimnih potreb ter ohranjanje zelenega starševskega stila, preprosto postane preobremenjen. Preobremenjenost je lahko tudi posledica težnje staršev, ki si prizadevajo vzdrževati aktivnosti, kot so bile pred rojstvom otroka: kariero, gospodinjstvo, hobije, intimnost ter ohranjati socialni vidik v svojem življenju (Belsky in Kelly, 1994). Medtem ko so v stresu in se trudijo, da bi življenje nadaljevali, kot je bilo, skrbijo in ljubijo svojega otroka, to pogosto vodi v napete partnerske odnose. V petdesetih letih prejšnjega stoletja so pari, ki so vstopili v starševstvo, vedeli, kaj naj pričakujejo drug od drugega. Moški je deloval kot »hranilec« družine, ženska pa kot negovalka in gospodinja (Belsky in Kelly, 1994). V evropskih družbah spolne ideologije še vedno oblikujejo prehod v starševstvo in ustvarjajo različne podobe »dobrega« materinstva (samopožrtvovalnost, zlasti na področju kariere) in očetovstva (»hranilci« družine), ki lahko odražajo stabilnost in spremembe spolnih vlog kot posledica združevanja socialnih (pričakovanj, norm, institucionalnih kontekstov) in bioloških (nosečnosti, poroda, dojenja) vplivov (Evertsson in Boye, 2016).

Študije kažejo, da novepečene matere spodbujajo, da svoj čas namenijo varstvu otrok in gospodinjskim opravilom na račun poklicnih dejavnosti (ali da se poklicne dejavnosti štejejo kot dopolnilne), medtem ko pri novih očetih upada vključenost pri gospodinjskih opravilih (Bianchi idr., 2012; Evertsson in Boye, 2016; Grunow in Veltkamp, 2016; Yavorsky idr., 2015). Pred rojstvom otroka se lahko starši ne zavedajo pričakovanj drug drugega, z rojstvom pa le-ta postanejo bolj očitna ter lahko prinesejo nesoglasja in prepire med partnerjema, ki se borita z neizpolnjenimi pričakovanji (Belsky in Kelly, 1994).

Večina partnerjev, tako moških kot žensk, vstopi v to tranzicijsko obdobje, ne da bi vedeli, kaj lahko pričakujejo ali kako bi ovrednotili spremembe, s katerimi se srečujejo. Številni pari so po rojstvu otroka zaskrbljeni zaradi sprememb na spolnem področju njihovega razmerja ter sprememb v komunikaciji (Belsky in Kelly, 1994). Čeprav se bodoči starši

morda zavedajo verjetnih sprememb, ki jih prinaša rojstvo otroka, jih učinki kljub pričakovanju lahko presenetijo. Raziskovalci (Belsky in Kelly, 1994) se sprašujejo, ali so te spremembe le začasne ali stalne, kaj je njihov vzrok, ter ali do tovrstnih težav pride le v težavnih partnerstvih ali tudi pri dobro stoječih odnosih. Boljše poznavanje tega dela življenja in njegovega poteka zagotavlja staršem večji občutek varnosti in moči (Belsky in Kelly, 1994).

S prvo nosečnostjo ženska vstopi v obdobje prehoda v materinstvo, ki ga lahko doživlja kot kaotičnega in se sooča z mešanimi občutki (McKellar idr., 2002; Thorstensson idr., 2012). Različne okoliščine, v katerih se znajdejo ženske v obdobju prve nosečnosti, jih lahko naredijo še posebej ranljive (Thorstensson idr., 2012) in ravno zato je priporočljivo, da imajo v prehodu v obdobje starševstva potrebno oporo (Tarkka in Paunonen, 1996; Thorstensson in Ekström, 2012).

Danes poskušajo starši z manj sredstvi storiti več, da bi zagotovili ustrezne pogoje in podprli obdobje prilagajanja na družinsko življenje. Izkazalo pa se je, da v današnjem času, ko ljudje poskušajo storiti več in ob tako velikih spremembah potrebujejo tudi več opore, lahko le-te prejmejo celo manj kot včasih. Razlog so lahko geografske razdalje med prijatelji in družino, ki bi jim lahko nudili pomoč (Fennie, 2001), zaposlenost in druge obveznosti jim ne dopuščajo velike fleksibilnosti v urniku in možnosti nudenja opore. Zdi se, da družina doživlja stisko zaradi preobremenjenosti in nezmožnosti reševanja ali ukvarjanja z izzivi, s katerimi se srečujejo in bi jih lahko z zadostnimi sredstvi tudi rešili. Družina nam lahko nudi oporo ter pomaga pri reševanju izzivov, s katerimi se srečujemo ob prehodu v obdobje starševstva. Raziskovanje novonastale družine nam omogoča boljše razumevanje razlik med partnerjema ter usmeritev v rešitve in aktivnosti, ki bi družini pomagale ohraniti in okrepiti medsebojno povezavo (Fennie, 2001).

1.3.1 Opora staršem

Socialna opora je opisana kot bistvena komponenta za krepitev pozitivnih izidov v družini oz. partnerskem odnosu, ki se sooča s prehodnimi življenjskimi dogodki, kot sta na primer rojstvo in vzgoja otroka (Habel idr., 2015; McLeish in Redshaw, 2015). Oporo jim lahko zagotavljajo tako strokovnjaki (npr. babica, ki skrbi za otrokovo nego v porodnišnici) kot tudi osebe iz socialne mreže bodoče matere npr. partner, družina, prijatelji itd. (Deave idr., 2008; Langford idr., 1997; Leahy-Warre, 2007). Ti dve vrsti opore sta si različni, a obe dragoceni za ženske, ki so v obdobju prehoda v materinstvo, saj nudita predajo znanja in izkušenj (Lundgren idr., 2009; Thorstensson, 2012).

Avtorji (Bäckström idr., 2017) so raziskovali socialno oporo, ki je ponujena znotraj socialne mreže bodoče mamice in je opisana kot vzajemen odnos, ki zahteva vlaganje truda v odnos, da bi bil le-ta učinkovit (Deave idr., 2008; Langford idr., 1997). Nasprotno pa je pri strokovni opori, ki ni vzajemna ter omejena le na strokovno znanje. Prejemamo lahko čustveno, ocenjevalno, informativno ali instrumentalno oporo. Čustvena opora vključuje

empatijo, ljubezen in zaupanje ter spodbuja občutek varnosti in pripadnosti. Ta vrsta opore je bistvena za pozitivno dojetje opore, kar je ključno, če želimo, da ima opora pozitiven učinek, kot na primer zmanjšanje negativnih učinkov stresa (Langford idr., 1997; Mander, 2008). Ocenjevalna opora vključuje pomoč pri samoevalvaciji in spodbuja posameznikovo zaupanje v svoje sposobnosti. Informativna opora ponuja informacije, ki osebi pomagajo pri reševanju dejanskega problema. Instrumentalna pomoč, ki se ji reče tudi praktična pomoč, pa pomeni praktično pomoč pri reševanju tega problema (Langford idr., 1997; Mander, 2008).

Rezultati raziskav (Deave idr., 2008; McLeish in Redshaw, 2017) so pokazali, da socialna opora v času med nosečnostjo in prehodom v obdobje materinstva zmanjša občutek tesnobe in stresa. Tovrstna opora vpliva tudi na krepitev odnosa bodočih mater, ki pričakujejo prvega otroka s partnerjem ter krepijo občutek umirjenosti ter varnosti glede poroda in starševstva (Bäckström idr., 2017).

Na splošno socialna opora pri posamezniku spodbuja občutek pripadnosti skupini, v kateri lahko delijo pomoč ter so si naklonjeni. Ženske, ki so v času svoje prve nosečnosti in prejmejo zadovoljivo socialno oporo, so izpostavljene nižji ravni tveganja za pojav težav v povezavi z duševnim zdravjem, kot je na primer depresija ali anksioznost (Moshki in Cheravi, 2016). Raziskave kažejo tudi na to, da socialna opora spodbuja bolj pozitivne izkušnje pri porodu (Tarkka in Paunonen, 1996) ter zmanjšuje tveganje za pojav poporodne depresije (Moshki in Cheravi, 2016). Za očete, ki prevzamejo aktivno vlogo pri porodu, se zdi, da nudijo boljšo oporo materi in tudi bolj pozitivno doživijo svoje prve srečanje z otrokom (Dellmann, 2004). Ta vrsta opore ima vpliv tudi na vrsto drugih zdravstvenih izidov oseb, ki so v stiku – socialnem krogu žensk, ki prvič vstopajo v obdobje materinstva, in sicer na njihovo duševno in telesno zdravje, zdravstvene navade ter celo tveganje smrtnosti (Copertaro idr., 2014). To kaže, da lahko socialna opora služi kot zaščita pred negativnimi učinki na duševno in telesno zdravje ter ima pomembno vlogo pri spodbujanju zdravju koristnih navad. Raziskave so pokazale, da spodbujanje dobrega počutja žensk v obdobju nosečnosti varuje ne le njihovo zdravje, ampak tudi duševno in fizično zdravje dojenčka (Burke, 2003; Martins in Gaffan, 2000).

Izkazalo se je, da so ženske, ki vstopajo v obdobje materinstva, bolj odprte in naklonjene k razmišljanju o življenjskem slogu, sprejemanju odločitev o zelenem načinu starševstva ter pripravam na spremembe v njim pomembnih odnosih (Deave idr., 2008).

1.3.2 Spremembe na področju razdelitve dela

V povprečju partnerji menijo, da si postajajo v vrednotah in stališčih vse bolj enotni zaradi skupnega življenja ter podobnih življenjskih izkušenj. Ne smemo pa zanemariti, da pri spremembah, do katerih pride v partnerskem odnosu po rojstvu otroka, obstajajo individualne razlike. Partnerji poročajo o spremembah v smeri vse večje stereotipnosti odnosa, upadu navezanosti ter večji neodvisnosti od partnerja. Svetina (1995, citirano v: Marjanovič Umek, 2009), ki je na prečnem vzorcu raziskoval negativne starostne trende v partnerskih odnosih, je ugotovil, da partnerski odnos ob višji starosti partnerjev postaja vedno bolj skladen s tradicionalnimi vlogami moškega in ženske. Še posebej je to opazno na področju delitve gospodinjskih opravil ter skrbi za otroka (Belsky in Kelly, 1994; Nilsen idr., 2012). Do take ureditve prihaja tudi v sociokulturnih okoljih, za katere je značilna visoka enakopravnost, kot primer lahko navedemo Skandinavijo (Nielsen idr., 2012). Ženske so po rojstvu otroka še bolj obremenjene in čutijo premalo čustvene opore in praktične pomoči od svojih partnerjev (Belsky in Kelly, 1994; Feeney idr., 2001; Rener in Švab, 2006; citirano v: Rijavec Klobučar, 2015). Seveda pa ne smemo pozabiti, da se lahko moški zelo aktivno vključujejo v gospodinjska opravila ter oskrbo otroka (Feeney idr., 2001), a imajo ženske tudi takrat občutek, da je partnerjeva prizadevnost premajhna in ne priznavajo njihove angažiranosti v dejanski meri (Cowan in Cowan, 2000; Nilsen idr., 2012). Očetje si želijo, da bi bil njihov prispevek višji, včasih le ne vedo, kako to storiti. Do razlik med moškimi prihaja zaradi različnih dejavnikov, kot so na primer: različni vzorci, navade, prepričanja, med katerimi izstopa kakovost partnerskega odnosa, vključno z zadovoljstvom, povezanostjo, konfliktnostjo ter pričakovanji. Do ustvarjanja pričakovanj prihaja že v času nosečnosti, ko si partnerja oblikujeta vizijo, kako bo izgledalo življenje z otrokom. Ženske, ki od svojega partnerja pričakujejo visoko angažiranost in pomoč, so veliko bolj razočarane, če moški po njihovem mnenju ne sodeluje dovolj pri opravilih, kot če ženska pričakuje, da bo vse delo opravila sama, in se izkaže drugače (Van Egeren, 2004). Avtor (Svetina, 1995, citirano v: Marjanovič Umek, 2009) ugotavlja tudi, da ko so partnerji v gospodinjstvu nudili svojim partnerkam manj pomoči, sta oba partnerja sčasoma bolj verjela, da vzgoja otrok in skrb za gospodinjstvo spada med obveznosti žensk, tehnična opravila pa med obveznosti moških.

Težava, ki jo predstavlja neenakopravno razdeljena količina dela, pa ni edina. Izziv predstavljajo tudi neskladna pričakovanja partnerjev pred rojstvom otroka, ki lahko pridejo do izraza tudi šele v prvih mesecih po rojstvu otroka, ko so že sami po sebi ranljivi. Shapiro in Gottman (2005) sta v svoji raziskavi pokazala, da usklajena pričakovanja, čustva ter skupna vizija v času nosečnosti pripomorejo k oblikovanju realnih pričakovanj, ki predstavljajo eno najučinkovitejših priprav na prve mesece po rojstvu otroka. Belsky in Kelly (1994) pravita, da je bistvena delitev skupne vizije, kako naj bo delo porazdeljeno. Enakopravnost v odnosu ne pomeni le grobe delitve dela, kdo kaj počne ter v kolikšnem obsegu, ampak, da se enakopravnost čuti, jo deli in živi.

Rezultati raziskave (Baxter idr., 2008) so pokazali, da je prehod v obdobje starševstva ključen trenutek pri razvoju vrzeli med neenakopravno razdelitvijo časa, ki ga partnerja porabita za rutinska gospodinjska opravila. Gjerdingen in Center (2004) sta v svoji raziskavi zajela vzorec 128 parov, ki sta jih intervjuvala med prvo nosečnostjo ter šest mesecev po rojstvu otroka. Čeprav se zdi, da ženske po rojstvu otroka porabijo več časa za pripravo obroka in čiščenje, rezultati niso pokazali razlik med porabljenim časom za gospodinjska opravila pred in po rojstvu otroka. Rezultati drugih raziskav (Kluwer idr., 2002; Sanchez in Thomson, 1997) pa so pokazali, da ženske po rojstvu otroka porabijo več časa za gospodinjska opravila. Sanchez in Thomson (1997) sta preučila podatke iz Nacionalne ankete o družinah in gospodinjskih opravilih ter ugotovila, da se je po rojstvu otroka znatno povečal čas, ki ga ženske namenijo gospodinjskim opravilom. Večina raziskav narejenih na moškem vzorcu pa kaže, da prehod v obdobje starševstva ne vodi do bistvenega povečanja časa, ki ga moški namenijo gospodinjskim opravilom (Gjerdingen in Center, 2004; Sanchez in Thomson, 1997). V nekaterih drugih raziskavah pa so rezultati pokazali celo, da moški po rojstvu otroka namenijo manj časa gospodinjskim opravilom (Kluwer idr., 2002). Če povzamemo, predhodne raziskave kažejo, da prihaja do razlik v času, namenjenemu gospodinjskim opravilom med prehodom v obdobje starševstva. Med študijami pa prihaja do nedoslednosti glede ugotovljenih vplivov prehoda v obdobje starševstva na ure, ki jih moški ali ženska namenita gospodinjskim opravilom (Baxter, 2005; South in Spitze, 1994).

Baxter idr. (2008) so si raznolike ugotovitve razlagali s pomočjo različnih filozofskih izhodišč, ki so ponujali podobne napovedi o rezultatih ur, ki jih moški in ženska namenita gospodinjskim opravilom oz. glede delitve gospodinjskih opravil. Pomemben dejavnik pri pogajanju o deljenju gospodinjskih opravil med partnerjema predstavlja vir prihodka. Glede na raven prihodka se lahko določi, kdo ima večjo pogajalsko »moč«. Oseba, ki v gospodinjstvo prinese več virov, ima boljše pogajalsko izhodišče glede gospodinjskih opravil. Čas, ki ga oseba porabi za plačano zaposlitev, se ravno tako lahko šteje kot merilo virov. Predpostavljajo, da so gospodinjska dela nezaželena dela ter da ima partner, ki »prinese v hišo« manj sredstev, slabo pogajalsko moč ter posledično opravi več gospodinjskih del (Baxter idr., 2008).

1.3.3 Komunikacija med partnerjema

Komunikacija med partnerjema, zlasti interaktivni procesi, je bila dobro preučena kot napovednik zadovoljstva v partnerskem odnosu, povezanost komunikacije in zadovoljstva pa je bila potrjena s številnimi raziskavami (Carrère in Gottman, 1999; Gottman in Levenson, 1992; Gottman in Krokoff, 1989; Markman, 1979, 1981; Rogge in Bradbury, 1999). Ugotovili so, da nezadovoljni pari trpijo zaradi pomanjkanja komunikacijskih spretnosti, kar jim preprečuje učinkovito komunikacijo in prispeva k nižjemu zadovoljstvu v partnerskem odnosu. Pari, ki nimajo potrebnih veščin za nadzor čustvenega izražanja in uspešne komunikacije, lahko v konfliktnih situacijah zavzamejo obrambni položaj ali pa se

umaknejo. Slednja vedenja pa napovedujejo kasnejše nezadovoljstvo v partnerskem odnosu (Litzinger in Gordon, 2005). Gottman (1999) je ugotovil, da stabilni in srečni pari manj pogosto izražajo kritiko in zavzemajo obrambni položaj (*ang. defensiveness*) kot nesrečni in nezadovoljni pari ter da v stabilnih, srečnih partnerskih odnosih zaničevanje praktično ni bilo prisotno. Gottman (1999) je ugotovil tudi, da se stabilni in srečni pari poslužujejo bolj učinkovitih tehnik reševanja konfliktov. Pari, ki odkrito razpravljajo o težavah, izražajo svoja čustva na pozitiven način ter si prizadevajo za sprejetje obojestransko sprejemljive rešitve, poročajo o večjem zadovoljstvu v partnerskem odnosu (Christensen in Shenk, 1991; Noller in White, 1990). Z vidika navezanosti je bila komunikacija prepoznana tudi kot sredstvo za spodbujanje intimnosti in zaupanja, saj se partnerji počutijo razumljene in sprejete (Pietromonaco idr., 2004).

Rezultati raziskave Mitnicka idr. (2009) kažejo, da lahko otrok in z njim povezana vzgoja otroka prinesejo spremembe v komunikaciji, katerih posledica je lahko tudi nižje zadovoljstvo v partnerskem odnosu. Shapiro idr. (2000) ugotavljajo, da je komunikacija po rojstvu prvega otroka pogosto bolj negativno naravnana, pomanjkanje le-te pa kaže tudi na neposredno povezavo z nižjim zadovoljstvom partnerjev (Cowan in Cowan, 1988). »Novopečeni« starši kot pomembnejšo potrebo odkrivajo produktivno upravljanje časa in iskanje rešitev. Kljub večji učinkovitosti pa se pogosto izgublja občutek deljenja čustev (Crohan, 1996). Zaradi pomanjkanja časa in energije se lahko starši izogibajo konfliktni komunikaciji, saj se bojijo, da bi lahko le-ta škodovala njihovim občutljivim odnosom (Crohan, 1996). Večina parov se ne zaveda, da so napetosti in konflikti v intimnem odnosu neizogibni. Poleg tega ni prepoznano, ali ima par izzive s težavami ali z reševanjem le-teh, ampak, kako se o težavah pogovarjajo med seboj (Cowan in Cowan, 2000). Johnson (2003) pravi, da je zmožnost neposrednega razkrivanja in zaupanja o potrebah, strahovih ter prilagajanje izkušnjam drugega ključnega pomena, če želita partnerja odnos zaznavati kot varno zatočišče. Na podlagi tega predpostavlja, da intimna in odprta komunikacija gradi in vzdržuje vez med partnerjema. Belsky in Kelly (1994) ugotavljata, da je razlog, zakaj pari občutijo, da je njihove razmerje drugačno, ravno pomanjkanje oz. izguba pomembnih vidikov komunikacije in ne prisotnost otroka. Zaradi več razlogov pari po rojstvu otroka težje komunicirajo. Odločitve, ki so prej zahtevale le enega od partnerjev, zdaj zahtevajo dolgotrajno usklajevanje in razpravo (Cowan in Cowan, 2000).

Belsky in Kelly (1994) sta prepoznala tri ovire, s katerimi se soočajo pari po rojstvu prvega otroka. Prva ovira vključuje premik v skupnih interesih partnerjev in prednostnih nalogah poleg pomanjkanja časa in financ, ki so nekoč dovoljevale njihove interese. Zveza med partnerjema ima drugačne dimenzije, pričakovanja, intimnost in vzajemnost kot zveza med staršema (Zattoni, 2003). Še posebej velik premik, ki preseneti partnerja, je materina ljubezen in povezava z novim otrokom. To pogosto ustvarja »pogovorno blokado« (Belsky in Kelly, prav tam). Druga ovira je pogosto prekinjanje pogovora zaradi otroka, kar lahko uniči deljenje sporočila in prenos pomembnih informacij. Belsky in Kelly (prav tam) sta izpostavila, da več komunikacijskih veščin kot se uporablja, boljše postanejo oz. manj veščin kot se izvaja, manj učinkovite postajajo. Izmenjava in deljenje čustev olajša

pridobivanje dobrih komunikacijskih spretnosti, ki paru olajšajo prehod v starševstvo, saj se na podlagi komuniciranja in deljenja čustev boljše spoznajo. Tretjo oviro pa Belsky in Kelly (prav tam) opisujeta kot izgubo intimnosti, do katere lahko pride zaradi pomanjkanja časa oz. povečanih zahtev in pritiskov. Težko je najti čas, da bi bila partnerja skupaj brez prekinitve. Spolnost v obdobju po porodu ni nujno nov izziv za družbo, je pa nov izziv za »novopečene« starše, saj predstavlja novo in pogosto nepredvidljivo situacijo, ko se lahko potreba po intimnosti med staršema razlikuje (Almås in Benestad, 2006, citirano v: Stavdal idr., 2019). Raziskave (Ahlborg idr., 2005; Olsson idr., 2005; Olsson idr., 2010) kažejo, da se spolnost po porodu spremeni, za kar je največji vzrok, tako pri moških kot pri ženskah, utrujenost zaradi pomanjkanja spanja (Barrett idr., 2000; Hipp, Low in van Anders, 2012). Spolni odnosi predstavljajo zadovoljivo obliko komunikacije med partnerjema in so tako zelo pomemben del intimnosti. Pomanjkanje le-teh povzroča čustveno distanco (Belsky in Kelly, prav tam).

1.3.4 Intimnost v partnerskem odnosu

Po rojstvu otroka se pojavijo spremembe v spolnem interesu med partnerjema, ki pa se razlikujejo glede na posamezno razmerje. Spolnost je del intimnega odnosa med partnerjema, ki močno korelira z zadovoljstvom v partnerskem odnosu (Christopher in Sprecher, 2000). Dejavniki, ki vplivajo na izkušnje intimnega odnosa med partnerjema so kompleksni, še posebej v obdobju, ko par vstopi v obdobje starševstva (Nezhad in Goodarzi, 2011). Belsky (1981) opisuje triado komponent, ki vplivajo na člane nove družine: starševstvo, intimno razmerje ter zdravje in razvoj otroka.

Opisana sprememba lahko povzroča napetost in razdvojenost med spolnimi potrebami partnerjev ter pozornosti, ki jo namenjata in je potrebna za nego otroka, gre torej za razpetost med partnersko in starševsko vlogo. Svetina (1995, citirano v: Marjanovič Umek, 2009) poroča o upadu pogostosti telesnih stikov ter pogovorov o partnerskih težavah, kljub temu da so si želeli več intimnosti in medsebojne zaupnosti. V prvem letu po porodu ženske pogosto poročajo o zmanjšanem zanimanju za spolne aktivnosti (DeJudicibus in McCabe, 2002, Olsson idr., 2005) in večasih poročajo tudi o stiski na področju odnosa s partnerjem ravno zaradi teh sprememb oz. zmanjšane želje po spolnih aktivnostih (Ahlborg idr., 2005; O'Brien in Peyton, 2002; Thorp idr., 2004). Tako moški kot ženske se lahko počutijo, kot da bi otrok morda ogrozil njihove dobro uveljavljene kariere ali motil njihovo intimnost kot par. Glenn in McLanahan (1982) sta zapisala, da lahko starši otroka dojamejo kot nekoga, ki posega v njun partnerski odnos. To podpira tudi Willen (1996), ki je ugotovila, da želja po otroku sicer povečuje srečo, toda ob rojstvu se nivo sreče ponovno zmanjša, še posebej pri moških oz. očetih. Wadsby in Sydsjö (2001) sta primerjala izkušnje šestdesetih parov na Švedskem po enem letu od rojstva otroka z izkušnjami po štirih mesecih nosečnosti. Poročala sta, da je bila stopnja intimne bližine ob koncu prvega leta nižja, v primerjavi s četrtnim mesecem nosečnosti. Zaradi pomanjkanja prostega časa novih staršev, ki bi ga preživeli kot mož in žena oz. kot partnerja, je zadovoljstvo upadlo, kar je bilo še posebej izrazito pri predstavnicah ženskega spola. Nedosežena zadovoljitev

pričakovanj med novimi starši, ki se nanašajo na delitev aktivnosti glede nege otroka in drugih opravil, lahko negativno vplivajo na zadovoljstvo v partnerskem odnosu (Hackel in Ruble, 1992). Spolno življenje se običajno ob prehodu v obdobje starševstva spremeni in lahko povzroči napetost med spolnim interesom med partnerjema in skrbjo za otroka, ki je v tem obdobju v središču pozornosti. Spoznanja kažejo, da se pri nekaterih ženskah spolni interes po rojstvu otroka poveča, nekateri pari pa se soočajo z upadom spolnega interesa (Fennie, 2001). Ženske se pogosto srečujejo z izzivi, povezanimi s telesnimi spremembami, pomanjkanjem spolne želje ter disparevnije (bolečine povezane s spolnim odnosom), medtem ko je moški bolj osredotočen na nadaljevanje spolnega odnosa (Barrett idr., 2000; Pastore idr., 2007). Rezultati raziskav (Pastore idr., 2007; Olsson idr., 2010) kažejo, da imajo moški manj težav pri kombiniranju starševskih in spolnih potreb kot ženske, saj ženske potrebujejo dlje časa, da sprejmejo sebe ter svoje poporodne telesne spremembe. Manjši spolni interes po porodu pa je normalen in morda celo naraven način zaščite novorojenega otroka (Fennie, 2001). Kljub temu da te izkušnje štejemo kot normativne, je pomembno, da par naslovi spremembe, do katerih prihaja. Če se spremembam ne nameni potrebne pozornosti, se lahko iz faze manjšega spolnega interesa prelevi do prekinjenega odnosa, čustvene razdalje, nezadovoljstva enega ali obeh partnerjev ter potencialno tudi do ločitve (Popcak, 1995).

1.3.5 Odnos med staršema

1.3.5.1 Spremembe na področju starševske identitete

Starševska identiteta je sestavljena iz identitete matere in identitete očeta. Cowan in Cowan (2000) ugotavljata, da se starševska identiteta najbolj intenzivno spreminja med nosečnostjo ter v prvih šestih mesecih po rojstvu otroka. Moški in ženska postajata mati in oče, njuna identiteta pa opredeljuje, kdo je ženska kot mati ter kdo je moški kot oče. Mati si ponavadi želi sprejeti osrednjo odgovornost za otroka (Fox, 2001), ki je opisana kot intenzivno materinstvo, v katerem se mati čustveno predaja svojemu otroku ter izpolnjuje njegove potrebe (Hays, 1998). Winnicott (1987) tako intenzivno odzivanje na otroka poimenuje materinska preokupacija. To ni značilnost »popolne« matere, ampak »dovolj dobre matere«, ki je sicer čustveno in telesno predana svojemu otroku, hkrati pa goji globoko povezanost s svojim partnerjem, svojimi potrebami ter željami. V varni partnerski zvezi moški in ženska skupaj ustvarjata okolje za novo identiteto matere in ženske, v katerem bo tudi prišlo do realizacije nove identitete. Vzajemna čustvena opora se pozitivno povezuje z materino občutljivostjo do potreb svojega otroka (Glade idr., 2005) ter tudi z razvijanjem identitete očeta. V zadnjih nekaj desetletjih se je povečalo zanimanje tudi za preučevanje očetove bližine v otrokovem življenju, tako fizične kot čustvene (Christie idr., 2008; Halle idr., 2008). Izkazalo se je, da ima prisotnost očeta v otrokovem življenju pozitiven vpliv na vsa področja življenja očetov kot moških (Knoester in Eggbeen, 2006). Moški razmišljajo o svoji vlogi v otrokovem življenju, spoznavajo samega sebe ter ugotavljajo, kaj je treba spremeniti. Vsi ti občutki in procesi so najbolj intenzivni v prvih

mesecih po rojstvu otroka. Oče se uči poskrbeti za otroka, mu izražati svojo naklonjenost, se odzivati nanj ter ugotoviti, kako otroku priskrbeti čustveno varnost (Sarkadi idr., 2008). V kolikšni meri bo oče vpleten v družino in kako se bo razvijala njegova identiteta, je odvisno od različnih dejavnikov. Pomemben vpliv imajo tako značilnosti očeta, matere in otroka, kot tudi zadovoljstvo v partnerskem odnosu (Hawkins idr., 2007). Otrok potrebuje mater in očeta, a tudi mati in oče potrebujeta drug drugega, da lahko razvijata svojo starševsko, spolno in partnersko identiteto. Pomembno je, da si starša med seboj nudita oporo in se spodbujata tako v začetku ustvarjanja življenja z otrokom kot tudi kasneje oz. skozi celoten življenjski cikel. Vsi ti dejavniki so še posebej pomembni ob neprijetnih trenutkih starševstva (Rijavec Klobučar, 2015).

1.3.5.2 Sostarševstvo

Sostarševstvo (*ang. coparenting*) je opredeljeno na način, kako se partnerji med seboj povezujejo v svoji starševski vlogi in delitvi odgovornosti pri vzgoji otrok (Feinberg, 2003; Sheftall idr., 2010). Starševska zveza (*ang. parenting alliance*), ki se nanaša na stopnjo, do katere starši menijo, da imajo uglašen delovni odnos z drugim staršem svojega otroka, je eden ključnih vidikov starševstva. Po Belskyju (1984; Schoppe-Sullivan idr., 2007) je zakonsko ali romantično partnersko razmerje glavni podporni sistem za izgradnjo sodelovalnega odnosa. Kljub temu da je natančna narava povezav med starševskimi in zakonskimi podsistemi nejasna (Schoppe-Sullivan idr., 2004), je splošno znano, da niso niti popolnoma neodvisni (Feinberg, 2003; Margolin idr., 2001) niti se ne popolnoma prekrivajo (Carneiro idr., 2006; Rholes idr., 2006; Schoppe-Sullivan idr., 2004).

Pred rojstvom prvega otroka je primarna naloga para, da se uveljavi kot diada. Med prehodom v starševstvo pa sta partnerja podvržena temeljitemu preoblikovanju in razlikovanju njunega odnosa na dva podsistema, in sicer na zakonski oz. partnerski podsistem ter sostarševski podsistem (Carneiro idr., 2006; Schoppe-Sullivan idr., 2004). »Novopečeni« starši morajo razviti starševsko zvezo oz. sposobnost priznavanja, spoštovanja in vrednotenja starševske vloge ter vloge drug drugega (Abidin in Brunner, 1995). Kakovost starševske zveze je ponavadi stabilna v prvem letu starševstva in dalje (Schoppe-Sullivan idr., 2004).

Kljub napredku pri raziskanosti področja kontinuitete in diskontinuitete med zakonskim oz. romantičnim odnosom ter sostarševstvom razlike še vedno niso dobro raziskane in razumljene. Schoppe-Sullivan idr. (2007) so ugotovili, da so si pari, ki so bili bolj zadovoljni v partnerskem odnosu v predporodnem obdobju, nudili več opore, ko so se soočili z zahtevnejšim dojenčkom. Podobno sta Futris in Schoppe-Sullivan (2007) pokazala, da odsotnost romantičnega odnosa med partnerjema slabi njuno starševsko zvezo. Po drugi strani pa so druge študije (Carneiro idr., 2006; Schoppe-Sullivan idr., 2004) pokazale, da je zadovoljstvo v partnerskem odnosu pred rojstvom otroka povezano s

kakovostjo starševske zveze pred rojstvom otroka, ne pa s kakovostjo starševske zveze po rojstvu otroka.

Raziskave o sostarševstvu so pokazale, da se le-to razlikuje od zakonskega oz. partnerskega podsistema in da ta konstrukt služi za razširitev razumevanja družinskega sistema (Peltz idr., 2018). Na primer pokazala se je jasna povezava med zakonsko oz. partnersko stisko (nizkim zadovoljstvom v partnerskem odnosu) in vedenjem med staršema (Cowan in Cowan, 1988). Partnerji, katerih zakon je bil v stiski, so pokazali manj opore, manj topline, kohezije in harmonije pri odnosu med staršema (Belsky idr., 1995). Bonds in Gondoli (2007) sta pokazala, da posamezniki, ki so zadovoljni v partnerskem odnosu, tudi bolje delujejo v vlogi starša. Čeprav se zdi, da raziskave kažejo, da sta zadovoljstvo v partnerskem odnosu in sostarševstvo lahko vzajemno povezana (McHale, 2007), so rezultati raziskave (Schoppe-Sullivan idr., 2004), s katero so preučevali te odnose na vzorcu 46 družin prvič pri 6 mesecih in drugič pri 3 letih po rojstvu otroka, pokazali, da spodbujanje odnosa med staršema močno vpliva na partnerski odnos (Schoppe-Sullivan idr., 2004), v nasprotni smeri (spodbujanje partnerskega odnosa – odnos med staršema) pa niso našli statistično značilnih razlik.

Peltz idr. (2018) so ugotovili, da sodelovanje med staršema obojestransko vpliva na zadovoljstvo v partnerskem odnosu ter zadovoljstvo v odnosu med staršem in otrokom, kar pomeni, da je zadovoljstvo v partnerskem odnosu napovedovalo zadovoljstvo v odnosu med staršema in otrokom ter obratno. Raziskave (McHale in Rasmussen, 1998; Schoppe idr., 2001) so pokazale, da v primeru, ko imajo starši bolj sodelovalen odnos in močnejšo starševsko zvezo, otroci doživljajo bolj pozitivno prilagajanje in razvoj. Zadovoljstvo v odnosu med staršema napoveduje tudi spremembo o očetovem poročanju glede sodelovanja z materjo pri vzgoji otroka ter spremembo pri poročanju o zadovoljstvu s partnerskim odnosom tako pri materah kot očetih. Torej visokemu zadovoljstvu s partnerskim odnosom sledi tudi višja raven sodelovanja med staršema (Peltz idr., 2018). Matere, ki so zaznavale starševsko zvezo kot močnejšo, so zaznavale tudi večjo vključenost očetov pri negi otrok (Futris in Schoppe-Sullivan, 2007; McBride in Rane, 1998). Soudeležnost očetov pri vzgoji pa lahko spodbuja višje zadovoljstvo s partnerskim odnosom (Peltz idr., 2018).

1.3.6 Odnos starš – otrok

Družinski teoretiki so predlagali, da podsistemi v družini delujejo soodvisno, tako da so odnosi med posameznimi podsistemi znotraj družine obojestranski in vplivajo drug na drugega (Minuchin, 1985). Odnos med materjo in očetom se pogosto obravnava kot središče družinskega sistema in vpliva na vse vidike družinskega delovanja (Easterbrooks in Emde, 1988). Učinkovita komunikacija staršev, ustvarjanje čustvene bližine in podpiranje odločitev drug drugega lahko vplivajo na dobro počutje in razvoj njihovih otrok (Goldberg in Carlson, 2014). Teorija družinskih sistemov kaže, da je družina kompleksna,

dinamična in integrirana celota, v kateri vsak član vpliva ter je pod vplivom vseh drugih članov (Minuchin, 1988; O'Brien, 2005). Spreminjajoči se odnosi in značilnosti določenih družinskih članov imajo posledice na rast in razvoj drugih posameznikov v družini. Glede na starševsko osrednjo vlogo na rast in razvoj otrok avtorji (Rossi in Rossi, 1990) pričakujejo, da bi morala biti narava in spremembe v zadovoljstvu odnosa med staršema povezana s spremembami v dobrobiti in posledično počutju otrok.

Kakovost razmerja med staršema lahko neposredno ali posredno vpliva na otroka preko odnosa med staršem in otrokom (Easterbrooks in Emde, 1988). Glede na neposredne učinke teorija socialnega učenja poudarja, da otroci posnemajo vedenje in interakcije pomembnih drugih oseb, zlasti svojih staršev (Bandura, 1978). Na dobro počutje otrok lahko preko vedenja staršev vpliva tudi zadovoljstvo s partnerskim odnosom (Belsky, 1984; Engfer, 1988). Zadovoljstvo v partnerskem odnosu in starševstvo sta se izkazala kot pozitivno povezana, saj se njune lastnosti »prelivajo« in vplivajo na odnos med staršem in otrokom (Erel in Burman, 1995). Tako lahko konflikti in napetosti ali obratno, opora in pozitiven vpliv v starševski zvezi, vplivajo na odnos med staršem in otrokom (Goldberg in Carlson, 2014).

Povezava med kakovostjo odnosa med staršema in vedenjem otrok se lahko v času razvoja otrok spreminja, saj se spreminja tako vpletenost staršev v življenje in skrb za otroka kot tudi otrokovo razumevanje odnosa svojih staršev (O'Brien, 2005). Pri dojenčku je osnovna vloga starša, da zagotovi telesne, socialne in čustvene potrebe otroka, ki je popolnoma odvisen od njih (Bornstein, 2002, citirano v: Goldberg in Carlson, 2014). Kasneje, ko otroci razvijejo večjo samostojnost in pridobivajo nove socialne in kognitivne sposobnosti, začnejo preizkušati meje svojih staršev, kar povečuje potrebo po doslednih disciplinskih praksah staršev ter poveča nivo stresa pri starših (Schoppe-Sullivan idr., 2004). V obdobju adolescence otroci še naprej razvijajo svojo identiteto in postajajo vedno bolj neodvisni, ko se vključujejo v nove dejavnosti in družbene odnose (Collins idr., 2005). Glede na opisan razvojni proces otroka lahko pričakujemo, da ima zadovoljstvo z odnosom med staršema večji vpliv na vedenje pri mlajših otrocih, medtem ko ima lahko vedenje starejših otrok večji vpliv na zadovoljstvo z odnosom med staršema (Goldberg in Carlson, 2014).

Študija Erela in Brumana (1995) je pokazala pozitivne povezave med zadovoljstvom v partnerskem odnosu in kakovostjo odnosa med starši in otroki, kar kaže, da bi lahko srečnejša in bolj zadovoljujoča razmerja med starši spodbujala boljše odnose v celotnem družinskem sistemu. Domnevna pot, preko katere bi lahko zakonski oz. partnerski odnos vplival na odnos med staršem in otrokom, je sostarševstvo, ki se nanaša na sodelovanje dveh staršev, da izpolnijo svoje starševske odgovornosti za zadovoljevanje potreb svojih otrok (Feinberg, 2003; McHale, 2007). Nedavne študije kažejo na trdno povezavo med sostarševskimi in zakonskimi oz. partnerskimi podsistemi (Liu in Wu, 2018) ter dokazujejo, da lahko sostarševstvo pojasni povezave med zakonskim oz. partnerskim delovanjem in odnosom med staršem in otrokom (Holland in McElwain, 2013).

Sostarševsko sodelovanje se nanaša na stopnjo, do katere starša komunicirata o svojih otrocih, razpravljata o starševskih vprašanjih ter pred otroki izkazujeta spoštovanje drug do drugega (Margolin idr., 2001). Nasprotno pa se konflikt staršev nanaša na pogostost starševskega nestrinjanja glede vzgoje otrok in sovražnosti, ki izhajajo iz takih interakcij (Ahrons in Wallisch, 1987). Te povezave kažejo, da bi lahko odnos med staršema vplival tudi na podrejeni sistem, torej na odnos med staršem in otrokom (Erel in Burman, 1995; Liu in Wu, 2018; Nelson idr., 2009). Učinek prenosa se nanaša na notranjo individualno stisko, ki se prenese neposredno iz enega podsistema v drugega zaradi vloge posameznega starša v obeh podsistemih (Erel in Burman, 1995).

1.4 NAMEN DELA IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Namen magistrskega dela je pridobiti vpogled v odnos med staršema – sostarševstvo, odnos med staršem in otrokom, socialno oporo ter zadovoljstvo v partnerskem odnosu. Cilj magistrskega dela pa je raziskati v kolikšni meri odnos med staršema, staršem in otrokom ter socialna opora napovedujejo zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka. Cilj je tudi raziskati povezanost med odnosom med staršema – “sostarševstvom” ter staršem in otrokom.

Na podlagi namena in zastavljenih ciljev želimo preveriti naslednje hipoteze:

1.) Partnerji, ki so deležni več socialne opore, so v partnerskem odnosu bolj zadovoljni kot partnerji, ki so deležni manj socialne opore. To pričakujemo na podlagi rezultatov preteklih raziskav (Habel idr., 2015; McLeish in Redshaw, 2015), ki so pokazale, da je socialna opora bistvena komponenta za krepitev pozitivnih izidov v družini oz. partnerskem odnosu, ki se sooča s prehodnimi življenjskimi dogodki, kot sta na primer rojstvo in vzgoja otroka.

2.) Višja kakovost sostarševstva se pozitivno povezuje z višjim zadovoljstvom v partnerskem odnosu. Raziskava (Cowan in Cowan, 1988) je pokazala povezavo med zakonsko oz. partnersko stisko in vedenjem med staršema. Partnerji, katerih zakon je bil v stiski, so pokazali manj opore, topline, kohezije in harmonije v odnosu med staršema (Belsky idr., 1995). Bonds in Gondoli (2007) pa sta pokazala, da posamezniki, ki so zadovoljni v partnerskem odnosu, tudi bolje delujejo v vlogi starša.

3.) Boljši odnos med staršem in otrokom se pozitivno povezuje z višjim zadovoljstvom v partnerskem odnosu. To navaja tudi študija Erela in Brumana (1995), ki je pokazala pozitivne povezave med zadovoljstvom v partnerskem odnosu in kakovostjo odnosa med starši in otroki, kar kaže, da bi lahko srečnejša in bolj zadovoljujoča razmerja med starši spodbujala boljše odnose v celotnem družinskem sistemu.

4.) Višja kakovost sostarševstva se pozitivno povezuje z boljšim odnosom med staršem in otrokom. Na podlagi do sedaj opravljenih raziskav (Easterbrooks in Emde, 1988; Erel in Burman, 1995; Goldberg in Carlson, 2014) so ugotovili, da sta zadovoljstvo v partnerskem odnosu in starševstvo pozitivno povezana, saj se njune lastnosti »prelivajo« in vplivajo na odnos med staršem in otrokom.

2 METODA

2.1 VZOREC

V raziskavi je sodelovalo 197 udeležencev. Spletne vprašalnike je rešilo 145 (73,6 %) žensk in 52 (26,4 %) moških. Povprečna starost udeležencev je bila 33,78 let (SD = 5,43), najmlajši udeleženec je bil star 25 let, najstarejši pa 53 let.

Tabela 2

Vzorec glede na status

Status	<i>N</i>	%
Poročen	104	52,8
Samski	1	0,5
V partnerski zvezi	92	46,7
Ovdovel	0	0

Tabela 3

Vzorec glede na število otrok

Število otrok	<i>N</i>	%
1	85	43,1
2	93	47,2
3	18	9,1
4	1	0,5

Otroci udeležencev so bili stari od 0 do 10 let (SD = 2,84), enak je bil tudi razpon pri številu let, ki so minila od rojstva zadnjega otroka (SD = 2,52).

2.2 PRIPOMOČKI

Za izvedbo raziskave smo zajeli demografske podatke ter uporabili 4 vprašalnike, s pomočjo katerih smo pridobili vpogled v odnos med staršema – sostarševstvo, staršem in otrokom, socialno oporo ter zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka.

Prvi pripomoček je Lestvica odnosa med staršema – lestvica sostarševstva (The Coparenting, Relationship Scale – CRS; Feinberg idr., 2012).

CRS vključuje 35 postavk, na katere udeleženci odgovarjajo s pomočjo 6-stopenjske lestvice Likertovega tipa (0 – sploh ne drži, 2 – drži v manjši meri, 4 – še kar drži, 6 – popolnoma drži) ter meri 7 področij: soglasje med staršema (*ang. Coparenting agreement*), bližino med staršema (*ang. Coparenting closeness*), izpostavljenost konfliktom (*ang.*

Exposure to conflict), nudenje podpore drugemu partnerju/staršu (*ang. Coparenting support*), spodkopavanje med staršema (*ang. Coparenting undermining*), pozitiven odnos do partnerjevega starševstva oz. partnerjevo priporočilo (*ang. Endorse partner parenting*), delitev dela in usklajevanje odgovornosti za skrb otroka (*ang. Division of Labor*). Meri tudi skupno lestvico sostarševstva (*ang. Brief measure of coparenting*). Avtorji (Feinberg idr., 2012) poročajo o vrednostih zanesljivosti podlestvic v rangu, in sicer: soglasje med staršema: $\alpha = 0,66-0,74$; partnerjevo priporočilo: $\alpha = 0,83-0,88$ za ženske in $\alpha = 0,61-0,71$ za moške; delitev dela in odgovornosti za skrb otroka: $\alpha = 0,33-0,59$; skupna lestvica sostarševstva: $\alpha = 0,81-0,89$. Zanesljivosti podlestvic bližine med staršema, izpostavljenosti konfliktom, podpore med staršema ter spodkopavanje med staršema pa so se gibale med 0,75 in 0,90.

Drugi pripomoček je Lestvica odnosa med otrokom in staršem (Child-parent relationship scale – CPRS; Pianta, 1992). CPRS vključuje 30 postavk, pri čemer jih 12 pokriva področje konfliktov, 10 jih pokriva pozitivne aspekte odnosa, bližino, 5 pa se jih nanaša na odvisnost med staršem in otrokom (*ang. dependence*). Postavke se ocenjujejo na 5-stopenjski lestvici Likertovega tipa (1 – nikoli ne velja, 2 – večinoma ne velja, 3 – niti velja, niti ne velja, 4 – večinoma velja, 5 – vedno velja). Lestvica odnosa med otrokom in staršem vključuje 3 podlestvice (konflikti, pozitivni vidiki odnosa in odvisnost). Avtorji (Driscoll in Pianta, 2011) poročajo o vrednostih zanesljivosti podlestvic v rangu, in sicer: konflikti: $\alpha = 0,84-0,84$ za ženske in $0,78-0,80$ za moške; pozitivni vidiki odnosa: $\alpha = 0,64-0,69$ za ženske in $0,72-0,74$ za moške.

Tretji pripomoček je Večdimenzionalna lestvica zaznane socialne opore (Multidimensional Scale of Perceived Social Support – MSPSS; Zimet idr., 1988). MSPSS vključuje 12 postavk, na katere udeleženci odgovarjajo s pomočjo 7-stopenjske lestvice Likertovega tipa (1 – zelo močno se ne strinjam, 3 – rahlo se ne strinjam, 5 – rahlo se strinjam, 7 – zelo močno se strinjam). Namenjena je merjenju zaznane socialne opore iz treh virov, in sicer družine, prijateljev in pomembnih drugih oseb. Zanesljivost izvornika (Zimet idr., 1988) večdimenzionalne lestvice zaznane socialne opore je 0,88. Natančnejše zanesljivosti posameznih podlestvic pa so: pomembne druge osebe: $\alpha = 0,91$; družina: $\alpha = 0,87$; prijatelji: $\alpha = 0,85$.

Četrty pripomoček je Indeks zadovoljstva v partnerskem odnosu (Couples Satisfaction Index – CSI (32); Funk in Rogge, 2007). CSI (32) je samoocenjevalni vprašalnik, ki s pomočjo 32 postavk identificira v kolikšni meri je partner zadovoljen v partnerskem odnosu. Vprašalnik vključuje različne tipe ocenjevalnih lestvic, in sicer 6- in 7-stopenjsko lestvico Likertovega tipa ter semantični diferencial (bipolarna lestvica), kjer sta na vsaki strani lestvice nasprotujoča si pridevnika oz. vrednosti odgovorov, npr. dobro/slabo. Zanesljivost izvornika (Funk in Rogge, 2007) indeksa zadovoljstva v partnerskem odnosu znaša: $\alpha = 0,98$.

2.3 POSTOPEK

Vse zgoraj opisane vprašalnike smo oblikovali v spletno anketo na portalu Ika in nato udeležencem posredovali povezavo do ankete. Vprašalnike smo posredovali širšemu krogu znancev ter sodelavcev in jih prosili, da povezavo delijo naprej. Povezavo do vprašalnika smo delili tudi na socialnem omrežju Facebook. Podatke smo zbirali po metodi snežne kepe. Udeleženci so vprašalnike izpolnili v približno štirinajstih minutah. Po pridobitvi podatkov smo le-te obdelali s pomočjo programov Excel in SPSS Statistics. Komisija za etiko raziskovanja Oddelka za psihologijo UP FAMNIT je presodila, da raziskava ustreza načelom etike v raziskovanju (številka obravnavane vloge 2020-08).

3 REZULTATI

Najprej navajamo vrednosti opisne statistike, testov normalnosti porazdelitve ter razlike med skupinami (spol in starost otroka). Sledijo pa jim rezultati zastavljenih hipotez.

Tabela 4

Opisna statistika

Lestvica/podlestvica	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Lestvica odnosa med staršema – lestvica sostarševstva					
Soglasje med staršema	197	0,00	6,00	4,68	1,18
Bližina med staršema	197	0,00	6,00	4,46	1,25
Izpostavljenost konfliktom	197	0,00	5,80	1,41	1,10
Podpora med staršema	197	0,17	6,00	4,58	1,36
Spodkopavanje med staršema	197	0,00	4,83	0,82	0,95
Partnerjevo priporočilo	197	0,29	6,00	4,86	1,07
Deljenje dela in odgovornosti za skrb otroka	197	0,50	6,00	4,62	1,35
Skupna lestvica sostarševstva	197	1,29	5,14	4,21	0,77
Lestvica odnosa med otrokom in staršem					
Konflikti	197	1,00	4,42	2,16	0,56
Pozitivni vidiki odnosa	197	2,80	5,00	4,16	0,43
Odvisnost	197	1,00	4,00	2,58	0,64
Večdimenzionalna lestvica zaznane socialne opore					
Pomembne druge osebe	197	1,00	7,00	5,53	1,62
Družina	197	1,00	7,00	5,59	1,55
Prijatelji	197	1,00	7,00	5,34	1,50
Skupna lestvica zaznane socialne opore	197	1,00	7,00	5,49	1,39
Indeks zadovoljstva v partnerskem odnosu	197	0,66	4,56	3,47	0,84

Tabela 5*Test normalnosti merjenih spremenljivk za uporabljene pripomočke in zanesljivost le-teh*

Lestvica/podlestvica	α	Z	p
Lestvica odnosa med staršema – lestvica sostarševstva			
Soglasje med staršema	0,78	0,15	0,00
Bližina med staršema	0,81	0,13	0,00
Izpostavljenost konfliktom	0,90	0,16	0,00
Podpora med staršema	0,91	0,16	0,00
Spodkopavanje med staršema	0,74	0,19	0,00
Partnerjevo priporočilo	0,87	0,17	0,00
Deljenje dela in odgovornosti za skrb otroka	0,48	0,16	0,00
Skupna lestvica sostarševstva	0,81	0,15	0,00
Lestvica odnosa med otrokom in staršem			
Konflikti	0,80	0,08	0,01
Pozitivni vidiki odnosa	0,68	0,08	0,00
Odvisnost	0,41	0,12	0,00
Večdimenzionalna lestvica zaznane socialne opore			
Pomembne druge osebe	0,95	0,21	0,00
Družina	0,95	0,21	0,00
Prijatelji	0,96	0,17	0,00
Skupna lestvica zaznane socialne opore	0,96	0,18	0,00
Indeks zadovoljstva v partnerskem odnosu	0,96	0,15	0,00

Opombe: Z = Kolmogorov-Smirnov koeficient

Vidimo, da je notranja zanesljivost ustrezna pri vseh podlestvicah, razen pri podlestvici deljenja dela in odgovornosti za skrb otroka, ki je del lestvice odnosa med staršema – lestvice sostarševstva, in pri podlestvici odvisnosti, ki je del lestvice odnosa med otrokom in staršem.

Nižja vrednost Cronbachove alfe pri podlestvici deljenja dela in odgovornosti za skrb otroka (0,48) bi lahko bila posledica nižjega števila postavk, sestavljajo jo namreč le 4 postavke lestvice odnosa med staršema – lestvice sostarševstva. Kot razlog za nižjo vrednost Cronbachove alfe podlestvice odvisnost (0,41) prepoznavamo enak razlog, saj jo sestavljata le dve postavki lestvice odnosa med otrokom in staršem.

Še posebej visoka notranja zanesljivost pa se je pokazala pri vseh treh podlestvicah večdimenzionalne lestvice zaznane socialne opore ter pri indeksu zadovoljstva v partnerskem odnosu.

Ker se podatki ne porazdeljujejo normalno, bomo uporabili neparametrične postopke.

Tabela 6

Razlike med spoloma pri posameznih lestvicah in podlestvicah

Lestvica/podlestvica	Spol	Srednji rang	U	p
Lestvica odnosa med staršema – lestvica sostarševstva				
Soglasje med staršema	Moški	104,29	3495,00	0,43
	Ženski	97,10		
Bližina med staršema	Moški	106,04	3404,00	0,30
	Ženski	96,48		
Izpostavljenost konfliktom	Moški	74,61	2501,50	0,00
	Ženski	107,75		
Podpora med staršema	Moški	109,46	3226,00	0,12
	Ženski	95,25		
Spodkopavanje med staršema	Moški	103,81	3520,00	0,48
	Ženski	97,28		
Partnerjevo priporočilo	Moški	117,15	2826,00	0,01
	Ženski	92,49		
Deljenje dela in odgovornosti za skrb otroka	Moški	122,42	2552,00	0,00
	Ženski	90,60		
Skupna lestvica sostarševstva	Moški	118,30	2766,50	0,00
	Ženski	92,08		
Lestvica odnosa med otrokom in staršem				
Konflikti	Moški	89,88	3296,00	0,18
	Ženski	102,27		
Pozitivni vidiki odnosa	Moški	96,17	3623,00	0,68
	Ženski	100,01		
Odvisnost	Moški	105,13	3451,50	0,36
	Ženski	96,80		
Večdimenzionalna lestvica zaznane socialne opore				
Pomembne druge osebe	Moški	102,62	3582,00	0,59
	Ženski	97,70		
Družina	Moški	112,62	3062,00	0,04
	Ženski	94,12		
Priatelji	Moški	103,97	3511,50	0,46
	Ženski	97,22		
Skupna lestvica zaznane socialne opore	Moški	106,68	3370,50	0,26
	Ženski	96,24		
Indeks zadovoljstva v partnerskem odnosu	Moški	103,85	3518,00	0,48
	Ženski	97,26		

Opombe: U = Mann-Whitneyev koeficient korelacije

Z Mann-Whitneyjevim testom smo ugotavljali, ali med spoloma prihaja do statistično značilnih razlik pri posameznih podlestvicah. V Tabeli 6 so prikazani rezultati testiranja razlik med spoloma pri posameznih lestvicah in podlestvicah.

Iz Tabele 6 je razvidno, da obstaja statistično značilna razlika med spoloma, in sicer pri podlestvici družina, ki je del večdimenzionalne lestvice zaznane socialne opore, ter pri podlestvicah izpostavljenosti konfliktom, partnerjevemu priporočilu, deljenju dela in odgovornosti za otroka ter pri skupni lestvici sostarševstva, ki so del lestvice odnosa med staršema – lestvice sostarševstva.

S pomočjo Kruskal-Wallisovega testa smo raziskali, ali prihaja do statistično značilnih razlik med starostjo otroka in indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu. Rezultati so pokazali ($\chi^2 = 18,67$; $df = 10$; $p = 0,05$), da med omenjenima parametroma ne prihaja do statistično značilnih razlik oz. da starost otroka nima statistično značilnega vpliva na indeks zadovoljstva v partnerskem odnosu.

Tabela 7

Korelacije med indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu in lestvico odnosa med staršema – lestvico sostarševstva, lestvico odnosa med otrokom in staršem ter večdimenzionalno lestvico zaznane socialne opore

Lestvica/podlestvica	Indeks zadovoljstva v partnerskem odnosu
Lestvica odnosa med staršema – lestvica sostarševstva	
Soglasje med staršema	0,54**
Bližina med staršema	0,76**
Izpostavljenost konfliktom	-0,60**
Podpora med staršema	0,75**
Spodkopavanje med staršema	-0,54**
Partnerjevo priporočilo	0,66**
Deljenje dela in odgovornosti za skrb otroka	0,44**
Skupna lestvica sostarševstva	0,78**
Lestvica odnosa med otrokom in staršem	
Konflikti	-0,32**
Pozitivni vidiki odnosa	0,25**
Odvisnost	-0,18*
Večdimenzionalna lestvica zaznane socialne opore	
Pomembne druge osebe	0,48**
Družina	0,35**
Prijatelji	0,24**
Skupna lestvica zaznane socialne opore	0,44**

Opombe: * Korelacije so statistično pomembne na nivoju $p < 0,05$.

** Korelacije so statistično pomembne na nivoju $p < 0,01$.

S pomočjo Spearmanovega koeficienta smo ugotavljali korelacijo med indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu in posameznimi podlestvicami ter skupno lestvico zaznane socialne opore, med posameznimi podlestvicami ter skupno lestvico odnosa med staršema – lestvico sostarševstva, in posameznimi podlestvicami pripomočka lestvica odnosa med otrokom in staršem.

Iz Tabele 7 je razvidno, da so bile prav vse podlestvice (soglasje med staršema, bližina med staršema, izpostavljenost konfliktom, podpora med staršema, spodkopavanje med staršema, partnerjevo priporočilo, deljenje dela in odgovornosti za skrb otroka ter skupna lestvica sostarševstva) lestvice odnosa med staršema – lestvice sostarševstva, statistično pomembno povezane z indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu na nivoju $p < 0,01$. Enako so bile na nivoju $p < 0,01$ z indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu statistično pomembno povezane vse podlestvice (pomembne druge osebe, družina, prijatelji in skupna lestvica zaznane socialne opore) večdimenzionalne lestvice zaznane socialne opore ter podlestvici konflikti in pozitivni vidiki odnosa, ki sta del lestvice odnosa med otrokom in staršem. Podlestvica odvisnost, ki je del slednje lestvice, pa je bila statistično pomembno povezana z indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu na nivoju $p < 0,05$.

Nadalje smo ugotavljali korelacijo med lestvico odnosa med staršema – lestvico sostarševstva in njenimi podlestvicami ter med podlestvicami pripomočka lestvica odnosa med otrokom in staršem.

Tabela 8

Korelacije med lestvico odnosa med staršema – lestvico sostarševstva in lestvico odnosa med staršem in otrokom

	<i>Konflikti</i>	<i>Pozitivni vidiki odnosa</i>	<i>Odvisnost odnosa</i>
Soglasje med staršema	-0,26**	0,17*	-0,15*
Bližina med staršema	-0,31**	0,28**	-0,12
Izpostavljenost konfliktom	0,40**	-0,22**	0,10
Podpora med staršema	-0,28**	0,30**	-0,15*
Spodkopavanje med staršema	0,29**	-0,20**	0,14
Partnerjevo priporočilo	-0,31**	0,25**	-0,18**
Deljenje dela in odgovornosti za skrb otroka	-0,23**	0,13	-0,31**
Skupna lestvica sostarševstva	-0,34**	0,27**	-0,22**

Opombe: * Korelacije so statistično pomembne na nivoju $p < 0,05$.

** Korelacije so statistično pomembne na nivoju $p < ,01$.

Iz Tabele 8 je razvidno, da podlestvice bližina med staršema, izpostavljenost konfliktom in spodkopavanje med staršema niso statistično značilno povezane s podlestvico odvisnosti. Ravno tako podlestvica deljenja dela in odgovornosti za skrb otroka ni statistično značilno povezana s podlestvico pozitivnih vidikov odnosa. Podlestvica soglasje med staršema je

statistično značilno povezana s pozitivnimi vidiki odnosa in odvisnostjo na nivoju $p < 0,05$. Enako je na nivoju $p < 0,05$ statistično značilno povezana tudi podlestvica podpora med staršema, in sicer s podlestvico odvisnosti.

Vse ostale povezave med podlestvicami so statistično značilno povezane na nivoju $p < 0,01$.

4 RAZPRAVA

Namen magistrskega dela je bil dobiti vpogled v odnos med staršema – sostarševstvo, odnos med staršem in otrokom, socialno oporo ter zadovoljstvo v partnerskem odnosu. V nadaljevanju navajamo rezultate, s pomočjo katerih smo preverili zastavljene hipoteze, ter raziskave, ki nam pomagajo osvetliti povezave med raziskovalnimi področji. Raziskovali smo, v kolikšni meri socialna opora (H1), kakovost sostarševstva (H2) ter odnos med staršem in otrokom (H3) napovedujejo zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka. Raziskati pa smo želeli tudi povezanost med kakovostjo sostarševstva ter staršem in otrokom (H4).

Temeljno vprašanje, ki smo si ga zastavili v magistrskem delu, je: v kolikšni meri posamezni odnosi napovedujejo zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka.

Pri naši prvi hipotezi smo predvidevali, da so partnerji, ki so deležni več socialne opore v partnerskem odnosu bolj zadovoljni od partnerjev, ki so deležni manj socialne opore. To smo pričakovali na podlagi preteklih raziskav (Habel idr., 2015; McLeish in Redshaw, 2015), katerih rezultati so pokazali, da je za krepitev pozitivnih izidov v družini oz. partnerskem odnosu, ki se spopada s prehodnimi življenjskimi dogodki, kamor štejemo tudi rojstvo in vzgojo otroka, socialna opora bistvena komponenta. Na splošno socialna opora pri posamezniku spodbuja občutek pripadnosti skupini, v kateri lahko delijo pomoč ter so si naklonjeni (Moshki in Cheravi, 2016). Na našem vzorcu smo ugotovili skladnost z rezultati raziskav drugih avtorjev (Dehle, 2007; Khan in Aftab, 2013; Porter in Chambless, 2017). Pozitivno povezanost med socialno oporo in zadovoljstvom v partnerskem odnosu smo zaznali na vseh podlestvicah večdimenzionalne lestvice zaznane socialne opore. Udeleženci, ki so poročali o večji podpori s strani pomembnih drugih oseb, družine in prijateljev, so poročali tudi o višjem indeksu zadovoljstva v partnerskem odnosu, kar se sklada s predhodnimi raziskavami (Deave idr., 2008; Langford idr., 1997; Leahy-Warre, 2007), ki so ugotavljale, da je lahko opora zagotovljena iz različnih virov (od strokovnjakov, drugih oseb iz njihove socialne mreže), in čeprav so si vrste opore med seboj različne, so vse dragocene za ženske, ki so v obdobju prehoda v materinstvo (Lundgren idr., 2009; Thorstenson, 2012). Na osnovi omenjenega lahko torej zaključimo, da zaznana socialna opora ne glede na vir (družina, prijatelji, pomembne druge osebe) pomembno vpliva na zadovoljstvo v partnerskem odnosu.

V nadaljevanju smo raziskovali, kako se odnos med staršema – sostarševstvo, povezuje z zadovoljstvom v partnerskem odnosu. Predpostavili smo, da se višja kakovost sostarševstva pozitivno povezuje z višjim zadovoljstvom v partnerskem odnosu (H2).

Zadovoljstvo v partnerskem odnosu je sestavljeno iz različnih dimenzij partnerskega odnosa, in sicer komunikacije med partnerjema, čustvene dimenzije (npr. čustvena intimnost), pogostosti in načina reševanja konfliktov, enakopravne razdelitev dela, odnosa s starši ipd. (Rijavec Klobučar, 2015). Rezultati so pokazali, da so udeleženci, ki poročajo

o bolj pogosti vključenosti obeh staršev v odgovornosti in odločitve o življenju svojih otrok, poročali tudi o višjem zadovoljstvu v partnerskem odnosu, kar se sklada z rezultati sorodne raziskave (Peltz idr., 2018), v kateri so ugotovili, da visokemu zadovoljstvu s partnerskim odnosom sledi tudi višja raven sodelovanja med staršema.

Starši, ki so bolj zadovoljni v partnerskem odnosu, so poročali o manj zaznanih konfliktih med partnerjema. Predhodne raziskave so predlagale, da nezadovoljni pari trpijo zaradi pomanjkanja komunikacijskih spretnosti, kar jim preprečuje učinkovito komunikacijo in prispeva k nižjemu zadovoljstvu v partnerskem odnosu. Pomanjkanje potrebnih veščin za nadzor čustvenega izražanja ter uspešne komunikacije lahko v konfliktnih situacijah privede do tega, da partnerja zavzameta obrambni položaj ali pa se umakneta. Opisana vedenja pa napovedujejo kasnejše nezadovoljstvo v partnerskem odnosu (Litzinger in Gordon, 2005). Gottman (1999) je ugotovil, da stabilni in srečni pari manj pogosto izražajo kritiko in zavzemajo obrambni položaj, se poslužujejo bolj učinkovitih tehnik reševanja konfliktov ter da v stabilnih, srečnih partnerskih odnosih zaničevanje praktično ni bilo prisotno. Slednje se sklada tudi z našimi rezultati, ki so pokazali, da partnerji, ki so bolj zadovoljni v partnerskem odnosu, poročajo o nižji prisotnosti spodkopavanja med partnerjema. Le-to se povezuje tudi z ugotovitvami drugih raziskovalcev (Cowan in Cowan, 1988), ki so pokazali povezavo med zakonsko oz. partnersko stisko in vedenjem med staršema. Partnerji, katerih zakon je bil v stiski, so pokazali manj opore, topline, kohezije in harmonije v odnosu med staršema (Belsky idr., 1995).

Rezultati naše raziskave so pokazali tudi, da se zadovoljstvo v partnerskem odnosu pozitivno povezuje z višjim rezultatom na vseh naslednjih področjih: pri soglasju med staršema, bližini med staršema, podpori med staršema, partnerjevem priporočilu ter deljenju dela in odgovornosti za skrb otroka. Slednje se sklada tudi z ugotovitvami avtorjev (Bonds in Gondoli, 2007), ki pravijo, da posamezniki, ki so zadovoljni v partnerskem odnosu, tudi bolje delujejo v vlogi starša. Če povzamemo, naši rezultati kažejo pozitivno povezavo med kakovostjo sostarševstva ter zadovoljstvom v partnerskem odnosu in s tem potrjujejo predpostavljeno (H2).

Peltz idr. (2018) so ugotovili obojestranski vpliv sodelovanja med staršema, in sicer, da vpliva na zadovoljstvo v partnerskem odnosu, kar smo s pomočjo H2 potrdili tudi na podlagi rezultatov naše raziskave ter na zadovoljstvo v odnosu med staršem in otrokom, kar v nadaljevanju opisujemo s pomočjo H4.

Pri H3 smo ugotavljali, ali se boljši odnos med staršem in otrokom pozitivno povezuje z višjim zadovoljstvom v partnerskem odnosu. Ugotovili smo, da višji rezultat na lestvici konfliktov med staršem in otrokom ter višjo odvisnostjo povezuje z nižjim indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu. Ugotovitve lahko povežemo z izsledki nekaterih drugih avtorjev. Erel in Bruman (1995) sta v svoji študiji poročala o pozitivni povezavi med zadovoljstvom v partnerskem odnosu in kakovostjo odnosa med starši in otroki. Slednje kaže, da bi lahko srečnejša, bolj zadovoljujoča razmerja med starši spodbujala boljše odnose v celotnem družinskem sistemu. Da podsistemi v družini delujejo soodvisno

na način, da so odnosi med posameznimi podsistemi znotraj družine obojestranski in delujejo drug na drugega, so predlagali že družinski teoretiki (Minuchin, 1985).

Rossi in Rossi (1990) sta na podlagi predpostavke, da imajo spreminjajoči se odnosi in značilnosti določenih družinskih članov posledice na rast in razvoj drugih posameznikov v družini, pričakovala, da se narava in spremembe v zadovoljstvu odnosa med staršema povezujeta s spremembami v dobrobiti ter počutju otrok. S tem se skladajo tudi rezultati naše raziskave, ki so pokazali pozitivno povezavo med pozitivnimi vidiki odnosa med staršem in otrokom ter indeksom zadovoljstva v partnerskem odnosu.

Kot vidimo, sta konstrukta odnos med staršem in otrokom ter zadovoljstvo v partnerskem odnosu med seboj tesno povezana. Kot domnevno pot, preko katere lahko partnerski odnos vpliva na odnos med staršem in otrokom, avtorji (Feinberg, 2003; McHale, 2007) opisujejo sostarševstvo, ki se nanaša na sodelovanje dveh staršev z namenom izpolnitve svoje starševske odgovornosti za zadovoljevanje svojih otrok. Poročajo tudi, da lahko sostarševstvo pojasni povezave med partnerskim delovanjem in odnosom med staršem in otrokom (Holland in McElwain, 2013). Pomembno pa je omeniti, da so raziskave o sostarševstvu (Peltz idr., 2018) pokazale, da se le-to razlikuje od partnerskega podsistema ter služi za širše razumevanje družinskega sistema.

Zato smo si zastavili še eno vprašanje in raziskovali predpostavljeno, da se višja kakovost sostarševstva pozitivno povezuje z boljšim odnosom med staršem in otrokom (H4). Dobljeni rezultati so potrdili predvideno. Udeleženci, ki so poročali o bolj pogosti vključenosti obeh staršev v odgovornosti in odločitve o življenju svojih otrok (skupna lestvica sostarševstva), so poročali tudi o več pozitivnih vidikih odnosa med staršem in otrokom ter manj konfliktnih in odvisnosti v odnosu med staršem in otrokom. To sovпада z ugotovitvami študije Easterbrooka in Emdeja (1988), ki pravi, da lahko kakovost razmerja med staršema posredno ali neposredno vpliva na otroka preko odnosa med staršem in otrokom.

Naši rezultati so pokazali tudi, da so imeli udeleženci, ki so poročali o manj konfliktnih in odvisnosti med otrokom in staršem ter več pozitivnih vidikih odnosa med otrokom in staršem, višji rezultat na podlestvici deljenja dela in odgovornosti za skrb otroka, podlestvici soglasja med staršema, bližini ter podpori med staršema in nižji rezultat pri izpostavljenosti konfliktom. Margolin idr. (2001) so poročali, da se sostarševsko sodelovanje nanaša na nivo komuniciranja o svojih otrocih, starševskih vprašanjih ter raven, na kateri si pred otroki izkazujejo medsebojno spoštovanje. S tem lahko povežemo naše rezultate, ki so pokazali, da se višji rezultat pri spodbujanju med staršema pozitivno povezuje z zaznanimi konflikti in odvisnostjo v odnosu med staršem in otrokom, negativno pa se povezuje s pozitivnimi vidiki odnosa med staršem in otrokom. Le-to lahko povežemo tudi s teorijo socialnega učenja, ki poudarja, da otroci posnemajo vedenje in interakcije pomembnih drugih oseb, kamor se štejejo tudi starši (Bandura, 1987).

Povezava med kakovostjo sostarševstva in vedenjem otrok pa je časovno spremenljiva, saj so starši v času razvoja otrok različno vpleteni v njihovo življenje. Skrb, ki jo otrok potrebuje v posameznem razvojnem obdobju in otrokovo razumevanje odnosa svojih staršev, se v času spreminja (O'Brien, 2005).

Ugotovili smo, da imajo starši, ki partnerjev odnos do starševstva ocenjujejo višje oz. bi ga bolj verjetno priporočili, manj konfliktov s svojimi otroci, v njihovem odnosu pa je prisotne tudi manj odvisnosti. Ugotovljeno lahko povežemo tudi z dognanji raziskav (Erel in Burman, 1995; Liu in Wu, 2018; Nelson idr., 2009), ki kažejo, da bi lahko odnos med staršema – sostarševstvo, vplivalo na podrejeni sistem – odnos med staršem in otrokom, in sicer zaradi vloge posameznega starša v obeh sistemih. Starša ob rojstvu otroka prevzmeta novo vlogo ter razširita svoj odnos iz partnerskega na partnerski in sostarševski podsistem (Carneiro idr., 2006; Schoppe-Sullivan idr., 2004), razviti pa morata tudi sposobnost priznavanja, spoštovanja in vrednotenja starševske vloge. Na pomembnost tega opozarjajo tudi naši rezultati, ki kažejo, da se višji rezultat na podlestvici partnerjevega priporočila pozitivno povezuje s pozitivnimi vidiki odnosa med staršem in otrokom. Tudi predhodne raziskave (Easterbrooks in Emde, 1988; Erel in Burman, 1995; Goldberg in Carlson, 2014) kažejo, da sta zadovoljstvo v partnerskem odnosu in starševstvo pozitivno povezana, saj se njune lastnosti »prelivajo« in vplivajo na odnos med staršem in otrokom. Če povzamemo, tako rezultati naše raziskave kot rezultati predhodnih raziskav kažejo na vpliv in povezavo med kakovostjo sostarševstva ter odnosom med staršem in otrokom in potrjujejo predpostavljeno (H4), da se višja kakovost sostarševstva pozitivno povezuje z boljšim odnosom med staršem in otrokom.

Dodatno smo preverili še, kako se rezultati posameznih podlestvic razlikujejo glede na spol. Večina partnerjev, tako moških kot žensk, vstopi v to tranzicijsko obdobje, ne da bi vedeli, kaj lahko pričakujejo ali kako bi ovrednotili spremembe, s katerimi se srečujejo (Belsky in Kelly, 1994). Rezultati naše raziskave so pokazali, da na posameznih področjih prihaja do statistično značilnih razlik med spoloma. Ženske pogosteje poročajo o prisotnosti konfliktov v svojem odnosu s partnerjem. Moški pa imajo bolj pozitiven odnos do partnerjevega starševstva oz. bi večkrat priporočili svojo partnerko ali jo opisali kot starša, ki je dojemljiv za občutke in potrebe otroka, je potrpežljiv z njim ter se je pripravljen osebno žrtvovati, da bi pomagal pri skrbi zanj. Moški poročajo tudi, da imajo več podpore s strani svoje družine.

Rezultati naše raziskave so pokazali, da ženske pogosteje poročajo o tem, da partner »umazano delo« prepustim njim in da ne opravi svojega deleža pri skrbi za otroka. Študije (Bianchi idr., 2012; Evertsson in Boye, 2016; Grunow in Veltkamp, 2016; Yavorsky idr., 2015) kažejo, da se novepečene matere spodbuja, da svoj čas namesto poklicnim dejavnostim namenjajo varstvu otrok in gospodinjiskim opravilom, medtem ko pri novih očetih vključenost pri gospodinjiskih opravilih upada, kar se sklada tudi z našimi rezultati.

Neenakopravno razdeljena količina dela pa ni edini problem. Izziv predstavljajo tudi neskladna pričakovanja partnerjev. Belsky in Kelly (1994) pravita, da je bistvena delitev skupne vizije, kako naj bo delo porazdeljeno. Enakopravnost v odnosu ne pomeni le grobe delitve dela, kdo kaj počne ter v kolikšnem obsegu, ampak da se enakopravnost čuti, jo deli in živi. Do ustvarjanja pričakovanj prihaja že v času nosečnosti, ko si partnerja oblikujeta vizijo, kako bo izgledalo življenje z otrokom. Ženske, ki pričakujejo partnerjevo visoko angažiranost in pomoč, so veliko bolj razočarane, če moški po njihovem mnenju ne sodeluje dovolj pri opravilih, kot ženske, ki pričakujejo, da bodo vse delo opravile same, a se nato izkaže drugače (Van Egeren, 2004). Peltz idr. (2018) pa poročajo, da zadovoljstvo v odnosu med staršema lahko napoveduje tudi spremembo o očetovem poročanju glede sodelovanja z materjo pri vzgoji otroka. Z naštetimi ugotovitvami povezujemo naše rezultate, ki so pokazali, da moški bolj pogosto poročajo o vključenosti obeh staršev v izobraževanje, odgovornosti in odločitve o življenju svojih otrok. Menimo, da bi rezultati lahko kazali na to, da imajo moški in ženske različna/neskladna pričakovanja do svojega partnerja, njegovega doprinosa in vključenosti v skrb za otroka.

Raziskave (Feeney idr., 2001) kažejo, da se lahko moški zelo aktivno vključujejo v gospodinjska opravila ter oskrbo otroka, a imajo ženske tudi takrat občutek, da je partnerjeva prizadevnost premajhna in ne priznavajo njihove angažiranosti v dejanski meri (Cowan in Cowan, 2000; Nilsen idr., 2012). Zanimivo bi bilo preveriti, kakšna so pričakovanja partnerjev (drug do drugega), ter raziskati, kaj mislijo, da se od njih pričakuje, in v kolikšni meri menijo, da to uresničujejo.

V magistrskem delu smo se srečali s pomanjkljivostmi in prednostmi. Temeljna pomanjkljivost empiričnega dela magistrskega dela je, da dobljenih rezultatov ne moremo posplošiti na celotno populacijo, saj bi morali zajeti bolj reprezentativen vzorec. Naš vzorec je bil v 73,6 % sestavljen iz udeleženk ženskega spola. Ker je vzorec predstavljala slovenska populacija, je ne moremo posplošiti na širše področje, zlasti kjer prevladujejo druge rase ali veroizpovedi.

Zaradi narave uporabljene metodologije (korelacijska študija) ne moremo govoriti o vplivu posameznih spremenljivk, ampak samo o povezanosti le-teh. Možno je tudi, da so na dobljene rezultate vplivali drugi dejavniki, ki jih v naši raziskavi nismo zajeli (npr. dodatni stresni dogodki v življenju partnerjev, bolezni, zaposlitev, pričakovanja do partnerja).

Kot prednost magistrskega dela bi izpostavili dovolj velik vzorec. Verodostojnost podatkov pa daje priredba in izračun notranjih veljavnosti vseh uporabljenih lestvic v pričujočem delu.

5 SKLEPI

Z magistrskim delom smo želeli dobiti vpogled v odnos med staršema – sostarševstvo, staršem in otrokom, socialno oporo ter zadovoljstvo v partnerskem odnosu. Raziskovali smo, v kolikšni meri neodvisne spremenljivke (socialna opora, odnos med staršema – sostarševstvo, odnos med staršem in otrokom) napovedujejo zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka. Raziskali smo tudi povezavo med odnosom med staršema – sostarševstvom ter odnosom med staršem in otrokom.

Ugotovili smo, da se tako socialna opora kot kakovost sostarševstva ter odnos med staršem in otrokom pozitivno povezujejo z zadovoljstvom v partnerskem odnosu. Rezultati naše raziskave so pokazali tudi povezavo med kakovostjo sostarševstva ter odnosom med staršem in otrokom, in sicer, da se višja kakovost sostarševstva pozitivno povezuje z boljšim odnosom med staršem in otrokom.

V slovenski literaturi nismo zasledili veliko raziskav, ki bi se ukvarjale s povezavo raziskovanih spremenljivk z zadovoljstvom v partnerskem odnosu po rojstvu otroka, zato menimo, da bi to področje v bodoče zaslužilo večjo raziskovalno pozornost. Tako slovenski kot tudi tuji avtorji so večinoma raziskovali posamezno spremenljivko in ne celotnega spektra, ki je povezan z zadovoljstvom v partnerskem odnosu.

V bodoče bi bilo zanimivo preveriti zadovoljstvo v partnerskem odnosu pred rojstvom otroka in ponoviti raziskavo po rojstvu otroka na enakem vzorcu. Dodatno se je osvetlila tudi pomembnost pričakovanih partnerjev, in sicer drug do drugega, doprinosa partnerja ter njegove vključenosti v skrb za otroka, zato bi bilo v prihodnjih raziskavah zanimivo raziskati vpliv te spremenljivke s prospektivnimi longitudinalnimi raziskavami.

Poznavanje in razumevanje raziskovanega področja in spremenljivk, ki vplivajo na zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka, je pomembno za ohranjanje medsebojne povezave v partnerskem odnosu. Pomembno je tudi, da se zavedamo sprememb, ki nam jih rojstvo otroka prinese, ter ostalih vplivov, saj lahko s pomočjo pridobljenih informacij pomagamo staršem pri spoprijemanju z življenjsko spremembo, kot sta rojstvo in vzgoja otrok. Z identifikacijo spremenljivk pa lahko prepoznamo tudi varovalne dejavnike, ki bodo staršem pomagali pri ohranjanju zadovoljstva v njihovem partnerskem odnosu. Naše in bodoče ugotovitve bi lahko vključili v program šole za starše, kjer bi jim lahko pomagale kot priprava na ta pomemben življenjskih korak.

6 VIRI

- Abidin, R. R. in Brunner, J. F. (1995). Development of a parenting alliance inventory. *Journal of Clinical Child Psychology*, 24, 31–40.
- Ahlborg, T., Dahlöf, L. G. in Hallberg, L. R. M. (2005). Quality of the intimate and sexual relationship in first-time parents six months after delivery. *Journal of Sex research*, 42(2), 167–74.
- Ahlborg, T., Strandmark, M. in Dahlöf, L. G. (2000). First-time parents' sexual relationships. *Scandinavian Journal of Sexology*, 3, 127–139.
- Ahrons, C. R. in Wallisch, L. (1987). Parenting in the binuclear family: Relationships between biological and stepparents. *Remarriage and stepparenting: Current research and theory* 225–256.
- Bäckström, C., Larsson, T., Wahlgren, E., Golsäter, M., Mårtensson, L. B. in Thorstensson, S. (2017). »It makes you feel like you are not alone«: Expectant first-time mothers' experiences of social support within the social network, when preparing for childbirth and parenting. *Sexual & Reproductive HealthCare*, 12, 51–57.
- Bandura, A. (1978). Social learning theory of aggression. *Journal of Communication*, 28, 12–29.
- Barrett, G., Pendry, E., Peacock, J., Victor, C., Thakar, R. in Manyonda, I. (2000). Women's sexual health after childbirth. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 107(2), 186–195.
- Baxter, J., Hewitt, B. in Haynes, M. (2008). Life course transitions and housework: Marriage, parenthood, and time on housework. *Journal of Marriage and Family*, 70(2), 259–272.
- Baxter, J. (2005). To marry or not to marry: Marital status and the household division of labor. *Journal of Family Issues*, 26, 300–321.
- Belsky, J. (1981). Early human experience: A family perspective. *Developmental Psychology*, 17 (1), 3.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55, 83–96.
- Belsky, J., Crnic, K. in Gable, S. (1995). The determinants of coparenting in families with toddler boys: Spousal differences and daily hassles. *Child Development*, 66, 629–642.

- Belsky, J. in Kelly, J. (1994). *The transition to parenthood: how a first child changes a marriage*. Bantam Doubleday Dell Publishing Group.
- Bianchi, S. M., Sayer, L. C., Milkie, M. A., in Robinson, J. P. (2012). Housework: Who did, does or will do it, and how much does it matter?. *Social forces*, 91(1), 55–63.
- Bodenmann, G., Ledermann, T., Blattner, D. in Galluzzo, C. (2006). Associations among everyday stress, critical life events, and sexual problems. *The Journal of nervous and mental disease*, 194(7), 494–501.
- Bonds, D. D. in Gondoli, D. M. (2007). Examining the process by which marital adjustment affects maternal warmth: The role of coparenting support as a mediator. *Journal of Family Psychology*, 21, 288–296.
- Burke, L. (2003). The impact of maternal depression on familial relationships. *International review of psychiatry*, 15(3), 243–255.
- Bultjens, M., Murphy, G., Robinson, P. in Milgrom, J. (2013). The perinatal period: A literature review from the biopsychosocial perspective. *Clinical Nursing Studies*, 1(3), 19.
- Bouchard, G. (2014). The quality of the parenting alliance during the transition to parenthood. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 46(1), 20.
- Carneiro, C., Corboz-Warnery, A. in Fivaz-Depeursinge, E. (2006). The prenatal Lausanne Trilogue Play: A new observational assessment tool of the prenatal co-parenting alliance. *Infant Mental Health Journal*, 27, 207–228.
- Carrère, S. in Gottman, J. M. (1999). Predicting divorce among newlyweds from the first three minutes of a marital conflict discussion. *Family Process*, 38, 293–301.
- Carter-Scott, C.(2000). Zlata pravila za srečno ljubezen. *Učila*.
- Christie, J., Poulton, B. C. in Bunting, B. P. (2008). An integrated mid-range theory of postpartum family development: A guide for research and practice. *Journal of Advanced Nursing*, 61(1), 38–50.
- Christensen, A. in Shenk, J. L. (1991). Communication, conflict, and psychological distance in nondistressed, clinic, and divorcing couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59, 458–463.
- Christopher, F. S. in Sprecher, S. (2000). Sexuality in marriage, dating, and other relationships: A decade review. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 999–1017.

- Collins, W. A., Madsen, S. D. in Susman-Stillman, A. (2005). Parenting during middle childhood. *Handbook of parenting, 1*, 73–101.
- Copertaro, A., Bracci, M., Manzella, N., Barbaresi, M., Copertaro, B. in Santarelli, L. (2014). Low Perceived Social Support Is Associated with CD8. *BioMed research international, 2014*.
- Coyle, S. B. (2009). Health-related quality of life of mothers: a review of the research. *Health Care for Women International, 30*(6), 484–506.
- Cowan, P. A. in Cowan, C. P. (1988). Changes in marriage during the transition to parenthood: Must we blame the baby?. *Transition to Partnthood: Current Theory and Research*, 114–154
- Cowan, C. P. in Cowan, P. A. (1988). Who does what when partners become parents: Implications for men, women, and marriage. *Marriage and Family Review, 12*, 105–131.
- Cowan, C. P. in Cowan, P. A. (1999). Becoming a parent. *Family in transition*, 189–201.
- Cowan, C. P. in Cowan, P. A. (2000). *When partners become parents: The big life change for couples*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Cox, M. J., Paley, B., Burchinal, M. in Payne, C. C. (1999). Marital perceptions and interactions across the transition to parenthood. *Journal of Marriage and the Family, 61*–625.
- Crohan, S. E. (1996). Marital quality and conflict across the transition to parenthood in African American and White couples. *Journal of Marriage and the Family, 933*–944.
- Deave, T., Johnson, D. in Ingram, J. (2008). Transition to parenthood: the needs of parents in pregnancy and early parenthood. *BMC pregnancy and childbirth, 8*(1), 30.
- Dehle, C. (2007). A new look at social support behavior during marital interactions: Are ratings of social support quality associated with marital quality and spouses' perceptions of social support?. *Advances in psychology research, 42*, 147–173.
- DeJudicibus, M. A. in McCabe, M. P. (2002). Psychological factors and the sexuality of pregnant and postpartum women. *Journal of Sex Research, 39*, 94–103.
- Dellmann, T. (2004). “The best moment of my life”: a literature review of fathers' experience of childbirth. *Women and Birth, 17*(3), 20–26.

- Driscoll, K. in Pianta, R. C. (2011). Mothers' and Fathers' Perceptions of Conflict and Closeness in Parent-Child Relationships during Early Childhood. *Journal of Early Childhood & Infant Psychology*, 7, 1–24.
- Doss, B. D., Rhoades, G. K., Stanley, S. M. in Markman, H. J. (2009). The effect of the transition to parenthood on relationship quality: an 8-year prospective study. *Journal of personality and social psychology*, 96(3), 601.
- Easterbrooks, M. A. in Emde, R. N. (1988). Marital and parent-child relationships: The role of affect in the family system. *Relationships within families: Mutual influences*, 83–103.
- Engfer, A. (1988). The interrelatedness of marriage and the mother-child relationship. *Relationships within families: Mutual influences*, 104–118.
- Erbert, L. A. in Duck, S. W. (1997). Rethinking satisfaction in personal relationships from a dialectical perspective. *Satisfaction in close relationships*, 190–216.
- Erel, O. in Burman, B. (1995). Interrelatedness of marital relations and parent-child relations: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 118, 108–132.
- Evertsson, M. in Boye, K. (2015). The gendered transition to parenthood: Lasting inequalities in the home and in the labor market. *Emerging trends in the social and behavioral sciences: An interdisciplinary, searchable, and linkable resource*, 1–16.
- Feinberg, M. E. (2003). The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting: Science and Practice*, 3, 95–131.
- Feinberg, M. E., Brown, L. D. in Kan, M. L. (2012). A multi-domain self-report measure of coparenting. *Parenting*, 12(1), 1–21.
- Fennie, K. M. (2001). *Transition to parenthood from couplehood: implications for therapy*. [Neobjavljeno magistrsko delo] University of Wisconsin.
- Feeney, J. A., Hohaus, L., Noller, P. in Alexander, R. P. (2001). *Becoming parents: Exploring the bonds between mothers, fathers, and their infants*. Cambridge University Press.
- Fox, B. (2001). The formative years: How parenthood creates gender. *Canadian Review of Sociology/Revue canadienne de sociologie*, 38(4), 373–390.

- Funk, J. L. in Rogge, R. D. (2007). Testing the ruler with item response theory: increasing precision of measurement for relationship satisfaction with the Couples Satisfaction Index. *Journal of Family Psychology*, 21(4), 572.
- Futris, T. G. in Schoppe-Sullivan, S. J. (2007). Mothers' perceptions of barriers, parenting alliance, and adolescent fathers' engagement with their children. *Family Relations*, 56, 258–269.
- Geary, C. R. in Schumacher, K. L. (2012). Care transitions: Integrating transition theory and complexity science concepts. *Advances in nursing science*, 35(3), 236–248.
- Gjerdingen, D. K. in Center, B. A. (2004). First time parents' postpartum changes in employment, child-care, and housework responsibilities. *Social Science Research*, 34, 103–116.
- Glade, A. C., Bean, R. A. in Vira, R. (2005). A prime time for marital/relational intervention: A review of the transition to parenthood literature with treatment recommendations. *The American Journal of Family Therapy*, 33(4), 319–336.
- Glenn, N. in McLanahan, S. (1982). Children and marital happiness: A further specification of the relationship. *Journal of Marriage and the Family*, 44, 63–72.
- Goldberg, J. S. in Carlson, M. J. (2014). Parents' relationship quality and children's behavior in stable married and cohabiting families. *Journal of Marriage and Family*, 76(4), 762–777.
- Gottman, J. M. (1999). *The marriage clinic: A scientifically-based marital therapy*. WW Norton and Company.
- Gottman, J. M. in Krokoff, L. J. (1989). Marital interaction and satisfaction: A longitudinal view. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57, 47–52.
- Gottman, J. M. in Levenson, R. W. (1988). The social psychophysiology of marriage. *Perspectives on Marital Interaction*, 182–200.
- Gottman, J. M. in Notarius, C. I. (2000). Decade review: Observing marital interaction. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 927–947.
- Gottman, J. M., Shapiro, A. F. in Parthemer, J. (2004). Bringing baby home: a workshop for new and expectant parents. *International Journal of Childbirth Education*, 19(3), 28.
- Gostečnik, C. (2001). *Poskusiva znova*. Brat Frančišek.

- Graham, J. M., Diebels, K. J. in Barnow, Z. B. (2011). The reliability of relationship satisfaction: A reliability generalization meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 25, 39–48.
- Grunow, D. in Veltkamp, G. (2016). *Institutions as reference points for parents-to-be in European societies: A theoretical and analytical framework*. In *Couples' Transitions to Parenthood*. Edward Elgar Publishing.
- Guttman, J. in Lazar, A. (2004). Criteria for marital satisfaction: does having a child make a difference?. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 22(3), 147–156.
- Habel, C., Feeley, N., Hayton, B., Bell, L. in Zelkowitz, P. (2015). Causes of women's postpartum depression symptoms: Men's and women's perceptions. *Midwifery*, 31(7), 728–734.
- Hackel, L. S. in Ruble, D. N. (1992). Changes in the marital relationship after the first baby is born: Predicting the impact of expectancy disconfirmation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(6), 944.
- Halford, W. K., Petch, J. in Creedy, D. K. (2010). Promoting a positive transition to parenthood: A randomized clinical trial of couple relationship education. *Prevention science*, 11(1), 89–100.
- Halle, C., Dowd, T., Fowler, C., Rissel, K., Hennessy, K., MacNevin, R. in Nelson, M. A. (2008). Supporting fathers in the transition to parenthood. *Contemporary Nurse*, 31(1), 57–70.
- Harwood, K., McLean, N. in Durkin, K. (2007). First-time mothers' expectations of parenthood: What happens when optimistic expectations are not matched by later experiences?. *Developmental psychology*, 43(1), 1.
- Hawkins, D. N., Amato, P. R. in King, V. (2007). Nonresident father involvement and adolescent well-being: Father effects or child effects?. *American Sociological Review*, 72(6), 990–1010.
- Hays, S. (1998). *The cultural contradictions of motherhood*. Yale University Press.
- Hazan, C. in Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.
- Heinicke, C. M. (2002). The transition to parenting. *Handbook of parenting*, 3, 363–388.

- Heinrichs, N., Cronrath, A. L., Degen, M. in Snyder, D. K. (2010). The link between child emotional and behavioral problems and couple functioning. *Family Science, 1*(3–4), 152–172.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L. in Bellack, A. S. (1994). Global marital satisfaction vs. marital adjustment: Construct validity and psychometric properties of three measures. *Journal of Family Psychology, 8*, 432–446.
- Hipp, L. E., Low, L. K. in van Anders, S. M. (2012). Exploring women's postpartum sexuality: Social, psychological, relational, and birth-related contextual factors. *The journal of sexual medicine, 9*(9), 2330–2341.
- Holland, A. S. in McElwain, N. L. (2013). Maternal and paternal perceptions of coparenting as a link between marital quality and the parent- toddler relationship. *Journal of Family Psychology, 27*, 117–126.
- Hudson, D. B., Elek, S. M. in Fleck, M. O. (2001). First-time mothers and fathers' transition to parenthood: Infant Care Self-Efficacy, Parenting Satisfaction, and Infant Sex. *Issues in comprehensive pediatric nursing, 24*(1), 31–43.
- Johnson, S. M. (2003). The revolution in couple therapy: A practitioner-scientist perspective. *Journal of marital and family therapy, 29*(3), 365–384.
- Khan, F. in Aftab, S. (2013). Marital satisfaction and perceived social support as vulnerability factors to depression. *American International Journal of Social Science, 2*(5), 99–107.
- Knoester, C. in Eggebeen, D. J. (2006). The effects of the transition to parenthood and subsequent children on men's well-being and social participation. *Journal of Family Issues, 27*(11), 1532–1560.
- Kluwer, E. S., Heesink, J. A. M. in Van De Vliert, E. (2002). The division of labor across the transition to parenthood: A justice perspective. *Journal of Marriage and Family, 64*, 930–943.
- Klobučar, N. R. (2016). The role of spirituality in transition to parenthood: Qualitative research using transformative learning theory. *Journal of religion and health, 55*(4), 1345–1358.
- Langford, C. P. H., Bowsher, J., Maloney, J. P. in Lillis, P. P. (1997). Social support: a conceptual analysis. *Journal of advanced nursing, 25*(1), 95–100.

- Lawrence, E., Rothman, A. D., Cobb, R. J., Rothman, M. T. in Bradbury, T. N. (2008). Marital satisfaction across the transition to parenthood. *Journal of family psychology*, 22(1), 41.
- Leahy-Warren, P. (2007). Social support for first-time mothers: an Irish study. *MCN: The American Journal of Maternal/Child Nursing*, 32(6), 368–374.
- Litzinger, S. in Gordon, K. C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of sex & marital therapy*, 31(5), 409–424.
- Liu, C., in Wu, X. C. (2018). Dyadic effects of marital satisfaction on coparenting in Chinese families: Based on the actor-partner interdependence model. *International Journal of Psychology*, 53(3), 210–217.
- Lundgren, I., Karlsdottir, S. I. in Bondas, T. (2009). Long-term memories and experiences of childbirth in a Nordic context - a secondary analysis. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 4(2), 115–128.
- Mander, R. (2008). *Supportive care and midwifery*. John Wiley & Sons.
- Margolin, G., Gordis, E. B. in John, R. S. (2001). Coparenting: A link between marital conflict and parenting in two-parent families. *Journal of Family Psychology*, 15, 3–21.
- Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (2009). *Razvojna psihologija: Izbrane teme*. Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Markman, H. J. (1979). Application of a behavioral model of marriage in predicting relationship satisfaction of couples planning marriage. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47, 743–749.
- Martins, C. in Gaffan, E. A. (2000). Effects of early maternal depression on patterns of infant–mother attachment: A meta-analytic investigation. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 41(6), 737–746.
- McBride, B. A. in Rane, T. R. (1998). Parenting alliance as a predictor of father involvement: An exploratory study. *Family Relations*, 47, 229–236.
- McHale, J. P. (2007). When infants grow up in multiperson relationship systems. *Infant Mental Health Journal*, 28, 370–392.
- McHale, J. P. in Rasmussen, J. L. (1998). Coparental and family group- level dynamics during infancy: Early family precursors of child and family functioning during preschool. *Development and Psychopathology*, 10, 39–59.

- McKellar, L. V., Pincombe, J. in Henderson, A. M. (2002). Congratulations you're a mother: A strategy for enhancing postnatal education for first-time mothers investigated through an action research cycle. *Australian Journal of Midwifery*, 15(3), 24–31.
- McKellar, L., Pincombe, J. in Henderson, A. (2009). »Coming ready or not!« Preparing parents for parenthood. *British Journal of Midwifery*, 17(3), 160–167.
- McLeish, J. in Redshaw, M. (2015). Peer support during pregnancy and early parenthood: a qualitative study of models and perceptions. *BMC pregnancy and childbirth*, 15(1), 257.
- McLeish, J. in Redshaw, M. (2017). Mothers' accounts of the impact on emotional wellbeing of organised peer support in pregnancy and early parenthood: a qualitative study. *BMC pregnancy and childbirth*, 17(1), 28.
- Meunier, V. in Baker, W. (2012). Positive couple relationships: The evidence for long-lasting relationship satisfaction and happiness. V S. Roffey (ur.), *Positive relationships: Evidence-based practice across the world* (str. 73–89). Springer.
- Minuchin, P. (1985). Families and individual development: Provocations from the field of family therapy. *Child Development*, 56, 289–302.
- Mitnick, D. M., Heyman, R. E. in Smith Slep, A. M. (2009). Changes in relationship satisfaction across the transition to parenthood: a meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 23(6), 848.
- Mortensen, Ø., Torsheim, T., Melkevik, O. in Thuen, F. (2012). Adding a baby to the equation. Married and cohabiting women's relationship satisfaction in the transition to parenthood. *Family process*, 51(1), 122–139.
- Moshki, M. in Cheravi, K. (2016). Relationships among depression during pregnancy, social support and health locus of control among Iranian pregnant women. *International Journal of Social Psychiatry*, 62(2), 148–155.
- Musek, J. (1995). *Ljubezen, družina, vrednote*. Educy.
- Nelson, J. A., O'Brien, M., Blankson, A. N., Calkins, S. D. in Keane, S. P. (2009). Family stress and parental responses to children's negative emotions: Tests of the spillover, crossover, and compensatory hypotheses. *Journal of Family Psychology*, 23, 671–679.
- Nezhad, M. Z. in Goodarzi, A. M. (2011). Sexuality, intimacy, and marital satisfaction in Iranian first-time parents. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 37(2), 77–88.

- Ngai, F. W. in Ngu, S. F. (2016). Family sense of coherence and family and marital functioning across the perinatal period. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 7, 33–37.
- Nilsen, A., Brannen, J. in Lewis, S. (2012). *Transitions to parenthood in Europe: A comparative life course perspective*. Policy Press.
- Noller, P. in White, A. (1990). The validity of the communications patterns questionnaire. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2, 478–482.
- O'Brien, M. (2005). Studying individual and family development: Linking theory and research. *Journal of Marriage and Family*, 67(4), 880–890.
- O'Brien, M. in Peyton, V. (2002). Parenting attitudes and marital intimacy: A longitudinal analysis. *Journal of Family Psychology*, 16(2), 118.
- Olsson, A., Lundqvist, M., Faxelid, E. in Nissen, E. (2005). Women's thoughts about sexual life after childbirth: focus group discussions with women after childbirth. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 19(4), 381–387.
- Olsson, A., Robertson, E., Björklund, A. in Nissen, E. (2010). Fatherhood in focus, sexual activity can wait: new fathers' experience about sexual life after childbirth. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 24(4), 716–725.
- Pastore, L., Owens, A. in Raymond, C. (2007). Postpartum sexuality concerns among first-time parents from one US academic hospital. *The journal of sexual medicine*, 4(1), 115–123.
- Peltz, J. S., Rogge, R. D. in Sturge-Apple, M. L. (2018). Transactions within the family: Coparenting mediates associations between parents' relationship satisfaction and the parent–child relationship. *Journal of Family Psychology*, 32(5), 553.
- Pianta, R. C. (1992). *Child-parent relationship scale*. University of Virginia.
- Pietromonaco, P. R., Greenwood, D. in Barrett, L. F. (2004). Conflict in adult close relationships: An attachment perspective. *Adult attachment: Theory, research, and clinical implications*, 267–299.
- Pollmann-Schult, M. (2014). Parenthood and life satisfaction: Why don't children make people happy?. *Journal of Marriage and Family*, 76(2), 319–336.
- Popocak, G.K. (1995). Nurtured marriage-nurtured children. *The Nurturing Parent*, 3(5), 10–11.

- Porter, E. in Chambless, D. L. (2017). Social anxiety and social support in romantic relationships. *Behavior therapy*, 48(3), 335–348.
- Rholes, W. S., Simpson, J. A. in Friedman, M. (2006). Avoidant attachment and the experience of parenting. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32, 275–285.
- Rijavec Klobučar, N. (2015). Partnerstvo na prehodu v starševstvo (mlado starševstvo) in relacijska družinska terapija. V: Barbara Simonič, ur. *Relacijska družinska terapija v teoriji in praksi*.
- Rogge, R. D. in Bradbury, T. N. (1999). Till violence do us part: The differing roles of communication and aggression in predicting adverse marital outcomes. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 67, 340–351.
- Rossi, A. S. in Rossi, P. H. (1990). *Of human bonding: Parent–child relations across the life course*. Transaction Publishers.
- Sanchez, L. in Thomson, E. (1997). Becoming mothers and fathers: Parenthood, gender and the division of labor. *Gender and Society*, 11, 747–772.
- Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F. in Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies. *Acta paediatrica*, 97(2), 153–158.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Mangelsdorf, S. C., Brown, G. L. in Szewczyk Sokolowski, M. (2007). Goodness-of-fit in family context: Infant temperament, marital quality, and early coparenting behavior. *Infant Behavior and Development*, 30, 82–96.
- Schoppe, S. J., Mangelsdorf, S. C. in Frosch, C. A. (2001). Coparenting, family process, and family structure: Implications for preschoolers' externalizing behavior problems. *Journal of Family Psychology*, 15, 526–545.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Mangelsdorf, S. C., Frosch, C. A. in McHale, J. L. (2004). Associations between coparenting and marital behavior from infancy to the preschool years. *Journal of Family Psychology*, 18, 194–207.
- Shapiro, A. F. in Gottman, J. M. (2005). Effects on marriage of a psycho-communicative-educational intervention with couples undergoing the transition to parenthood, evaluation at 1-year post intervention. *The Journal of Family Communication*, 5(1), 1–24.
- Shapiro, A. F., Gottman, J. M. in Carrere, S. (2000). The baby and the marriage: Identifying factors that buffer against decline in marital satisfaction after the first baby arrives. *Journal of family psychology*, 14(1), 59.

- Sheftall, A. H., Schoppe-Sullivan, S. J. in Futris, T. G. (2010). Adolescent mothers' perceptions of the coparenting relationship with their child's father: A function of attachment security and trust. *Journal of Family Issues*, 31, 884–905.
- South, S. J. in Spitze, G. (1994). Housework in marital and nonmarital households. *American Sociological Review*, 59, 327–347.
- Stavdal, M. N., Skjævestad, M. L. L. in Dahl, B. (2019). First-time parents' experiences of proximity and intimacy after childbirth—A qualitative study. *Sexual and Reproductive Healthcare*, 20, 66–71.
- Tarkka, M. T. in Paunonen, M. (1996). Social support and its impact on mothers' experiences of childbirth. *Journal of Advanced Nursing*, 23(1), 70–75.
- Thorp, S. R., Krause, E. D., Cukrowicz, K. C. in Lynch, T. R. (2004). Postpartum partner support, demand-withdraw communication, and maternal stress. *Psychology of women quarterly*, 28(4), 362–369.
- Thorstensson, S. (2012). *Professional support in childbearing, a challenging act of balance* [Doktorska dizertacija], Örebro universitet.
- Thorstensson, S., Hertfelt Wahn, E., Ekström, A. in Langius-Eklöf, A. (2012). Evaluation of the Mother-to-Infant relation and feeling scale: Interviews with first-time mothers for feelings and relation to their baby three days after birth. *International Journal of Nursing and Midwifery*, 4(1), 8–15.
- Thorstensson, S. in Ekström, A. (2012). Support as a Concept and with a Focus on Childbearing. *J Nurs Care*, 1(4), 109.
- Twenge, J. M., Campbell, W. K. in Foster, C. A. (2003). Parenthood and marital satisfaction: a meta-analytic review. *Journal of marriage and family*, 65(3), 574–583.
- Ule, M. (2002). Mladina: fenomen dvajsetega stoletja. V: V. Mihelj (ur.), Mladina 2000. *Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje* (str. 9–37). Aristej.
- Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Založba FDV. str. 1–46.
- Van Egeren, L. A. (2004). The development of the coparenting relationship over the transition to parenthood. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of The World Association for Infant Mental Health*, 25(5), 453–477.

- Vaughn, M. J. in Baier, M. E. M. (1999). Reliability and validity of the Relationship Assessment Scale. *The American Journal of Family Therapy*, 27, 137–147.
- Wadsby, G. in Sydsjö, G. (2001). Från graviditet till föräldraskap (From pregnancy to parenthood). *Nordisk Psykologi*, 53, 275–288.
- Willén, H. (1996). The impact of wish for children and having children on attainment and importance of life values. *Journal of Comparative Family Studies*, 27, 499–518.
- Winnicott, D. W. (1987). *Babies and their mothers*. Addison Wesley Publishing Company.
- Yavorsky, J. E., Kamp Dush, C. M., and Schoppe-Sullivan, S. J. (2015). The production of inequality: The gender division of labor across the transition to parenthood. *Journal of Marriage and Family*, 77(3), 662–679.
- Zattoni, M. (2003). *Rojstvo – družinska pustolovščina*. Družina.
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G. and Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of personality assessment*, 52(1), 30–41.
- Žnidaršič, M. (2019). V 2018 prvič po 10 letih manj kot 20.000 živorojenih otrok. <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8194>

IZJAVA O AVTORSTVU MAGISTRSKEGA DELA

Spodaj podpisana Hana Čuček , z vpisno številko 89162065, vpisana v študijski program Psihologija, 2. stopnja, sem avtorica magistrskega dela z naslovom:

Družinski odnosi, socialna opora in zadovoljstvo v partnerskem odnosu po rojstvu otroka

S svojim podpisom zagotavljam, da je predloženo magistrsko delo izključno rezultat mojega lastnega dela. Prav tako se zavedam, da je predstavljanje tujih del kot mojih lastnih kaznivo po zakonu.

Soglašam z objavo elektronske verzije magistrskega dela v zbirki »Dela FAMNIT« ter zagotavljam, da je elektronska oblika magistrskega dela identična tiskani.

Hana Čuček